

העולם הזה

מתווך דה־רידד

הרצח מותר לאזרחים בלבד

(ראה במדינה)

העורך הראשי:
אורי אבנרי
ראש המערכת:
שלום כהן

עורך משנה, כיתוב:
מיכאל אלמו (זמני)
עורך משנה, חדשות:
משה כראפרים

השבועון המצויר
לאינפורמציה

רחוב גליקסון 8, תל אביב
(ליד תיאטרון "אח"ל")

ת.ד. 136. טל (זמני) 68785
מען למברקים: "עולמפרס"
משרד המערכת בירושלים:
רחוב דוד המלך 101א, תל אביב
פול משרד הספר

דוד ארנון, אוסקר טאובר, פיליס טיאר, דוד מנזר, צבי שש, ראש מערכת, ירושלים: מ"מ ראש מערכת, חיפה: חיים כרמל
סופרי חוץ:
מונטי נייקובס, נבריל דנון, שמואל מירון, מודס: דפוס ישראל בע"מ ת"א

22

זכא... ד"ר יוסף בורג

ד"ר יוסף בורג
שר הדואר

הסרה בעולם הזה שבמדינתנו עתונות דאיתאמת העולם הזה משתלם בכנות, אבל בחידודיית. למ לא את החלל הריק הזה שבהלל עולמנו. עקמים הרבה שכה שלחרכי (במרכאות) עריו אין מי רשון: להרכי תורה ודעת. רונדעוריים נחוצה: רותפצים מוזיקה.

העולם הזה, עם ובלי מרכאות, חסר הוא שחי המשקל בין מתינה ובנין, בין מסורת וחידוש. דוקא העקנות שבהעולם הזה, השוכה און הנר ער ולכו, מחיכת אחריות ומתינות בתוכו. והעיקר: בלי המחשבה לעולם הבא. ערכים קנינים של רוח ומוסר, אין ערר, לעולם הזה בזה העולם. באין חזון יפרע עתון. ושנינו ה' כמיו אל תשכה את מצות ושננים. אם תרעו זאת ותלצו — עולם חסר יכבה, גם בעזרתכם.

לו היה מודס מכתבי במקורו לא היו באות תנכות, שאבן, אינן מסבירות ומשכנות. סרידה קפסולניק, ראשון לציון הקוראה קפסולניק נפלה קורבן, ככות' ביס רביס. לצמצום המקום נפלה המכת' ביס. התרופה לכך, אחת: לכתוב מראש מכתבים קצרים. קירכה ספרותית האם יחיל בשן איננו במקרה קרוב של ה' סופר קארל מאי?

אלכסנדר ליפשיץ, תל אביב מחיר חדש בכשר לשאלתו של העורך (העולם הזה 807) על נכונות הקוראים להעלות את המחיר, הרי איננו מתנגד עקרונות להעלאת, אולם רצוי שכ' המורה יתחשב עמודים, אין כל חשיבות, וכ' אם שער אפסיו או אינר משוכה, כמיו דים הנוספים עליכם להקדיש הרבה יותר מקום למדור. "מכל העולם" וכן להקדיש עבור כל שכוב, "כמה הפסית" בה יכולים הקוראים לה' ביע את דעתם על המאמרים בעתונכם ומאורעות חומן במסגרת רחבה יותר, מאשר במדור המכת' בים הקים עתה.

יהונתן בלומנטל, תל אביב לכשישאל סעם אורי אבנרי שאלה דומה לו? שנשאל שמעון אביון מהו שיא ההצלחה של העולם הזה יהיה עליו להצביע, על ההצלחה הנ' דול על נליון חיוכל (805)... אך עלי לציון שכ' מחיר הנליון לא בזובו לדיק, המאמר של המערי כת על העתון ומסרתו היה מצוין. בשבילי כדאי לשלם את 300 מטרות האופללות. אני חושב שבהחלט כדאי להעלות את המחיר ולהגדיל את הנליון.

יהודה נשר, רחובות התנדבות יסודית פעולת שורת המתנדבים במקומות העבודה אינה מתנהלת בצורה "מחתרתית" (העולם הזה 807) ואין לרבר על "שיטת ריבול". עבודתו מבחנת לקדם את היושל ואת היעילות בעבודה. הדרך העיקרית לכך היא הדוגמא האישית של חברי השורה הקוברים במקומות העבודה לסגו' הם. בכל אותם המקרים שאמנם אנו וטללים במעשי שחיתות... שאין אנו נוהגים פרסום לשמות ולעבודות אלא לאחר חקירה יסודית... המתנהלת (בהכרח) שלא בסומבי, אליקים העציוני, מוכירות שורת המתנדבים, ירושלים

כותבי מכתבים לפני למעלה מחצי שנה כתבתם על המועדון הישראלי להתכתבות (העולם הזה 773) עד היום מנינים אלינו מכתבים מקוראים, אלא שבגית' יים נשתנה הכתובת ולנוחיות קוראים רצוי שיש שיתקשרו להבא עם המועדון. מי הכתובת: ת.ד. 25, רעננה.

יוזקאל הולצמן, מועדון ישראלי להתכתבות, רעננה ארגן, מלבדך, עוד 99 איש. הבחורה, אם אתה נורמא' הקס קיבוקי. הסוכנות תבנה (ל'). שא את הבחורה לאשה 100 חדר. עכשיו ארגן פי' (אט"א) אתה קצת לא נורמא' לונ בצורה כזאת ש'10 איש (ל'). 100 החדרים והמשק היו בצד שלך, 49 בצד ה' שני. הסיבה לא חושבת ה' מיעוט יסולק. ארגן פילוג שני בצורה של 26' איש יהיו בצד שלך, 25 בצד השני. המיעוט יסולק. המשך בד' רך זו עד שיישאר 3 אי' שים (אחת מהם בחורה יפה, אם אפשר). ארגן פילוג אח' רון וסלק את השלישי (לא) הוא פיתה אותה, החזיר.

יושב בבמחה בתל אביב וכותב דברי כלע על אדם אשר הקים דור של חלוצים. אהרן שושני, ירושלים אם יקרא הקורא שושני ביתר עיון את דברי הקורא ירון, יגלה שהוא שותפו לד' עה. האמת המופשטת אני נהדר כולי כשאני חושב על תפקידו הנר רא של הצנזור לסרטים (העולם הזה 808). מסכן זה נאלץ לראות, כמו קנינו את כל הבחורות ה' ערומות ושאר התועבה שהוא מונע בעדנו נראו' תן. מה יהיה סופו? יש להניח שהצנזור מחוסר, עונת הרחצה מתקרבת. אל לו לצנזור להסת' סק בסרטים, שהקהל רואה אותם רק שעתים בשבוע. מה בנוגע לשפת-הים? האם לא ראה את כל הבחורות בכנויים מופקקים מטילות את חיתתן על כל אדם צנוע? אני מציע לניסם נדוד של צנזורים, מווינים בכספרים, כדי לנזור ללא רחמים את השחיתות המתפשטת... ישראל גניגר, חיפה אל יפתח הקורא גניגר עין לטסן. אני מוכן להתגרר בלי משכורת לתפקיד של צנזור: בתנאי שיתנו לי לבדוק את הבדיקה ה' ראשונה. ירת גורי, חיפה "צחק הבוסק ראשון". אינני מוצא כל סיבה להתגרר את תמונת העי' רוס של דטה מתוך הסרט הנני. אין בתמונה שפרסמתם של שוני מתמונה דגילי של שחקנית במחשן. מרדכי דן, צויל יש לי הצעה מצוינת להצלת המדינה מפני סתנריל: לצרף את כל הקטעים שנזכרו בשנה האחרונה עליידי הצנזורה לסרט אחד גדול, לה' צינו (לא לילדים, לרחמים או לפקידים-משלה) במחיר של חמש ל"י הכרטיס. ההכנסות לקוסת האוצר.

מרים יערי, תל אביב מזחמת המעמדות היה היו סעם בהעולם הזה מדורים בשם "המעמד השני", "המעמד השלישי", ודנה עלה עליהם הכרות... מרוע? האמנם נפתרה הבעיה? האמנם הכל כבר בסדר ואין על מה להתרוע? או האם כלונן עתה מעמד רח. ושהת וכויות, בארץ? יפה אהלן, יפו הבעיות נשארו, ואתם המדורים, אלא ש' שמונתיהם הוחלפו — לעוליס" ו"מיעור טים", כדי להקל על הקורא. טרור מוסיקאי אין ברצוני להצריך את התנהגותו של הכנר ישה חפץ (העולם הזה 808) שסבך להוציא את שטראוס מהכניו. אך אין להצריך בשום אופן הסתה למעשה אלימות נגדו. ברצוני לצטט מאמרו של ד"ר הרצל רור ונכלום מיריקות אחרונות: "...העם נרגש מהתנהגותו אבל מחירש הוא... לא הכל נוכל לכפל, גם ממנו..." האם אין זו הסתה נלויה למעשה בריונות, האם אין זה מסכן את שלום הצבור?

פנחס שורן, טבריה בנין חדש העולם הזה (805) עלול לעורר את הרושם שהיתה סעם בעיה של ליריס חרשים ואיננה עוד. אני רוצה כזה להקמיר את הדברים על אמי' תוהם: בית הספר (ליריס חרשים) אמנם עבר מהשכונת הנורע בבניו הסליקס בתל אביב לבית החרבות יסוי, אך תנאיו במקום החדש אינם טובים משהיו. אדרבה, מבחינות אחדות הם גרר עים. אין שחר על כן לדעך כאליו נספרה בעית' הילדים החרשים. אמנם המוסדות המוסמכים מע' יופים להתעלם מעצם קיומה של הבעיה, אך אין זה נורע מאומה מסכלם של הסובלים. א. לבנה, רמת-גן

דמיון מזרחי בתקופה הזה (804) נתפרסם ספור על "הדת המיתורית", אשר מראשית ועד סופו אינו אלא יציר דמיון שאינו מבורך ביותר. אני עצמי, שהייתי כהנו הדשים רבים ועברתי את הארץ לאורכה ולרחבה, איני יודע היכן הוא "קאראצ'י" המרוחקת כמעט שכל "הורו" מנישן שאבן את הבדיה על הקרה החרוית בת 60 נפש שנתגלתה בירכתי הורו? ומי הם השלישים, שעשו מר' הקים נרוליס" כדי להניע אל נדחי ישראל אלה? צבי קטנור, בומבי, הודו העולם הזה שמע את הספור משליח י' ראלי שעשה בהודו. העובדה שהקורא קנטור לא שמע על המקרה, מעשרת, אך אינה נ' עת לעצם הספור. רבי' היושבים בישראל, עוברים בה לאורכה ולרוחבה, אינם יודעים את הנעשה בנגב הדרוסי.

זנות אויבקיטיבית העולם הזה מסוגל להיות אויבקיטיב' רק בי רוחיים על ענינים מדיניים. בענין זנות, זה כבר דבר אחר. אתם ציטטתם כמה משפטים ממכתבי (העולם הזה 804) באופן בלתי משכנע לגמרי.

הספר פתוח לא יכולתי להתאספ מלהביע את הערבותי על מאמרם על הפלמ"ח (העולם הזה 809). טוב שישנו עתון יודע יודע לקרב את בני הנוער, לנינים במקרה הצורך ולעורר את רוח ההתנדבות שלהם... (אכן) הספר טרם נסגר, נסתיימו רק שני כרכיו הראשונים...

אריה חיימברג, חיפה טוב עשיתם שפרסמתם את המאמר בליון יום העצמאות. הקם עדיין לא שכח את מניניו ומשהיריו.

מכה בפרצוף תמונת השער של העולם הזה (808) מזכנת היטב. דינו השמאלית מושטת אמנם, כרוע, לשי' יום עם נרמניה, אך חושבני כי את הימנות ישלנו נשאיר עבור הפרצוף שלה, בבוא היום. אברהם מיכל, בני-ברק העולם הזה קובע בלי בושה שחווה השילומים עם הנרמנים מחייב גם חווה שלום איתם. אם נזל מחיר גוילה בין מרצונו הטוב, ובין שלא מרצונו הטוב, האם זה מחייב את הנזל להיות

העורך הראשי:
אורי אבנרי
ראש המערכת:
שלום כהן

העולם הזה
מס' 810

השליטת שלהן. החלטנו, איפוא, לפרסם אותן בזו אחר זו, בשבועות הקרובים. דעתו של שרה-הדואר בעמוד זה היא המנה ה' ראשונה. חב אני תודה לכל האישים שטרחו ורשמו על הגיר את דעתם על העתון. אני מקוה שיעזרו בתיקון הלקוים. עתון הנקרא בעיון שוה עליידי שרי ממשלה וטוראים בצה"ל, ראוי הוא שידאנו לתיקון ליקוייו. לפני שנתיים ביקרתי בביתו של סופרנו הכלכלי, יחיאל בשן, בחולון. תמונה גדולה על הקיר משכה את תשומת לבי. היתה זאת תמונה של חייל סובייטי בקולחון. שאלתי מי צייר אותה, ותמתיי לשמוע שהוא עצמו היה הצייר. יתכן מאד שפני הביעו ספק אויב, כי הוא פתח בסיפור משעשע מאד כיצד היה לצייר ממשלתי ברפובליקה סוב' ייטית מסוימת. כעבור שעות-שעתיים באתי, תוך קנאה מסוימת, לכלל מסקנה שחייל בשן מבורך בדמיון מפותח מאד. אך לפתע פתח מגירה, שם לפני כמה עשרות מיסמכים רוסיים, שנשאו חותמות עגולות כהלכה. היו אלה לא רק קבלות על כבסים ועל פקדון של 1500 רובלים שהשאיר אחריו בשן בבית-המ' עצות,אלא גם אישורים שונים של מוסדות המפלגה והממשלה. לא היה עוד ספק שסי' פורטו היו אמיתיים. אחרי שנתגלו גם כמה עדים החיים בתל אביב, שהיו שותפים לחלק מן המאורעות, ביקשתי את בשן להעלות את הדברים על הגיר, לפרסמם בשורה של כתבות. הוא היסס מאד לעשות זאת, בעיקר מתוך חשש כי הדבר יתפרש כתעמולה אנטי-סובייטית. אולם לבסוף גברנו על היסוסים אלה, אחרי ששיכנענו אותו שהאמת, כל עוד היא כתובה, ללא שינאה ואיבה, עומדת מעל לכל ויכוח. אני מקוה שאתה נהנה מהסיפורים האלה כפי שנהניתי אני — ושלא תפיק מהם הנאה בלבד.

הבטחתי לך בשעתו כי המינהלה שלנו תע' מוד ככל האפשר מול הצורך להעלות את המחיר, תדחק את הקץ במיטב יכולתה. השי' בוע היא נכונת, לצערנו, ללחץ המציאות. אולם אם תקח בחשבון כי מאז ההעלאה האחרונה, לפני 14 חודש, עלה האינדקס בכמה עשרות נקודות ושכל העתונים, ללא יוצא מן הכלל, העלו את מחיריהם באחוז הרבה יותר גדול, חסיק אולי את המסקנה שאין אנחנו גולנים גדולים מדי.

העולם הזה שמע את הספור משליח י' ראלי שעשה בהודו. העובדה שהקורא קנטור לא שמע על המקרה, מעשרת, אך אינה נ' עת לעצם הספור. רבי' היושבים בישראל, עוברים בה לאורכה ולרוחבה, אינם יודעים את הנעשה בנגב הדרוסי.

זנות אויבקיטיבית העולם הזה מסוגל להיות אויבקיטיב' רק בי רוחיים על ענינים מדיניים. בענין זנות, זה כבר דבר אחר. אתם ציטטתם כמה משפטים ממכתבי (העולם הזה 804) באופן בלתי משכנע לגמרי.

הספר פתוח לא יכולתי להתאספ מלהביע את הערבותי על מאמרם על הפלמ"ח (העולם הזה 809). טוב שישנו עתון יודע יודע לקרב את בני הנוער, לנינים במקרה הצורך ולעורר את רוח ההתנדבות שלהם... (אכן) הספר טרם נסגר, נסתיימו רק שני כרכיו הראשונים...

אריה חיימברג, חיפה טוב עשיתם שפרסמתם את המאמר בליון יום העצמאות. הקם עדיין לא שכח את מניניו ומשהיריו.

העולם הזה
מס' 810

העולם הזה שמע את הספור משליח י' ראלי שעשה בהודו. העובדה שהקורא קנטור לא שמע על המקרה, מעשרת, אך אינה נ' עת לעצם הספור. רבי' היושבים בישראל, עוברים בה לאורכה ולרוחבה, אינם יודעים את הנעשה בנגב הדרוסי.

זנות אויבקיטיבית העולם הזה מסוגל להיות אויבקיטיב' רק בי רוחיים על ענינים מדיניים. בענין זנות, זה כבר דבר אחר. אתם ציטטתם כמה משפטים ממכתבי (העולם הזה 804) באופן בלתי משכנע לגמרי.

הספר פתוח לא יכולתי להתאספ מלהביע את הערבותי על מאמרם על הפלמ"ח (העולם הזה 809). טוב שישנו עתון יודע יודע לקרב את בני הנוער, לנינים במקרה הצורך ולעורר את רוח ההתנדבות שלהם... (אכן) הספר טרם נסגר, נסתיימו רק שני כרכיו הראשונים...

אריה חיימברג, חיפה טוב עשיתם שפרסמתם את המאמר בליון יום העצמאות. הקם עדיין לא שכח את מניניו ומשהיריו.

מכה בפרצוף תמונת השער של העולם הזה (808) מזכנת היטב. דינו השמאלית מושטת אמנם, כרוע, לשי' יום עם נרמניה, אך חושבני כי את הימנות ישלנו נשאיר עבור הפרצוף שלה, בבוא היום. אברהם מיכל, בני-ברק העולם הזה קובע בלי בושה שחווה השילומים עם הנרמנים מחייב גם חווה שלום איתם. אם נזל מחיר גוילה בין מרצונו הטוב, ובין שלא מרצונו הטוב, האם זה מחייב את הנזל להיות

דם בירושלים

מסעוד לוגס, אחד מקורבנות המלחמה ברחובות ירושלים, בתחנת
מגן-דוד אדום. זרועו השמאלית שותתת דם מקלע של צלף ערבי.

הבירה הפכה עמדה

במצב רוחו של הוקיף הירדני שממול. בו היו תלויים גם חייה.

מלחמה קטנה. לווריאציות סביב המושג "מלחמה", שהומצאו במאה ה-20, הוסיפו ישראל וארצות ערב אחת משלהן: המלחמה הקטנה. היא הגיעה בשבועות האחרונים לממדים רציניים, סתרה בסוף גלויות את הטענה האופטימית שגרסה, כי הרוצחים מעבר לגבול, היו פליטים רעבים, שבאו לשדוד מעט אוכל או רכוש. עתה הצטיירה בעיני ישראלים רבים תמונה אחרת: מעשי נקם על מלחמה אבודה על ידי אנשים שניהנו לפחות מיחס סלחני מצד שלטונות הירדן.

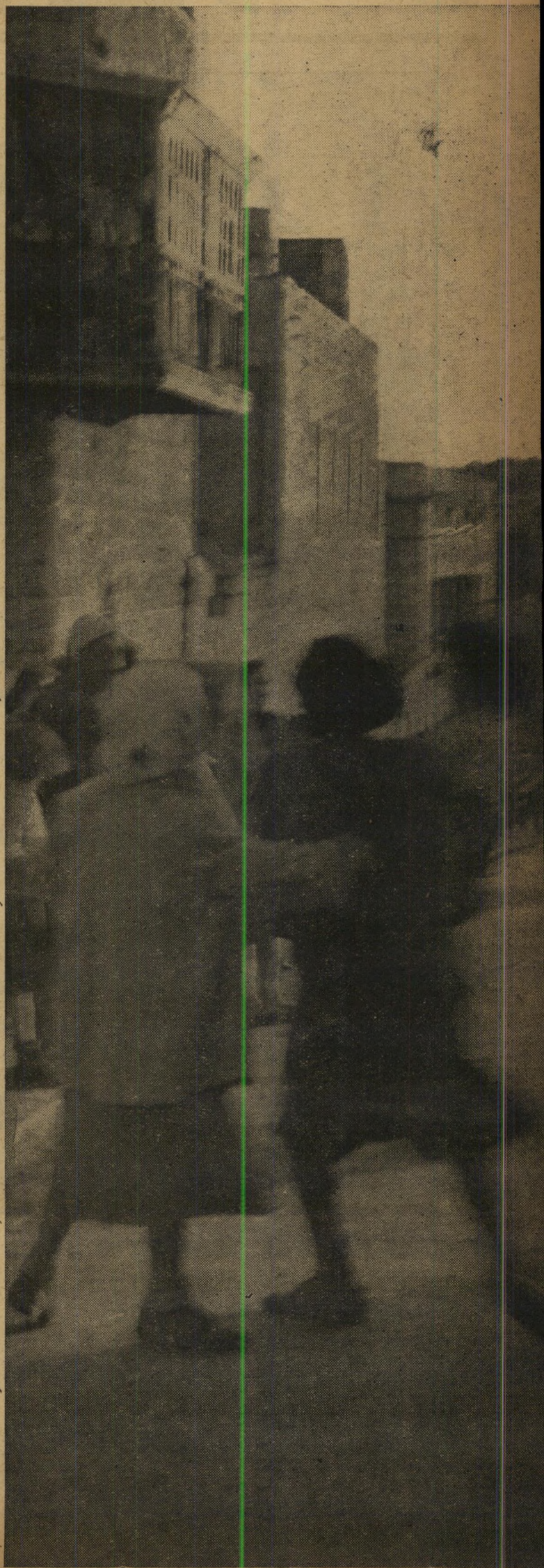
הפצעים המכוערים שפגיו מרגמות ותותחים השאירו בזמנם ברחובותיה של ירושלים, הגלילו מזמן, ילדים שיחקו מתחת לעינים של לגיונרים מזוינים, היושבים על חומת העיר העתיקה. אוטובוסים הסתובבו בתחנות הסופית, מול כחנות המקלעים הירדנים. נשים יהודיות תלו כביסותן במטווחי אבן מעמדות ערביות. אולם אם מישו הרגיש בכלל את הגיחוך שבמצב זה של "לא מלחמה ולא שלום", היה זה בראש וראשונה התושב הירושלמי. הוא הוא שחש בהרגשה משונה בקיבתו כל אימת שחצה אחד מתריסרי הרחובות, בהם מצא עצמו בקווי ראייתו של חייל הלגיון. האשה על הגג לא יכלה להשתחרר מההרגשה, שסיומה המוצלח של תליית כביסתה תלוי במישרין

הסתננות. לפני מספר שבועות נכתב בעתון ישראלי משפט שהיה בעל יתרון משמעות, מאשר התכוון לכך מחברו: "חוצפת המסתננים עוברת כל גבול". לפני שבועיים הוכיחו החוצפנים את צידקת הכותב. באחד הלילות חדרה קבוצה בת חמשה מהם אל לב ירושלים, הסרידה את משמרות השוטרים ארבע שעות וגרמה לחלופי יריגות עזים. התוצאה: ערבי אחד הרוג, שנמצא בגן בשכונת בית ישראל, לבוש בגד קרב חאקי ולצדו אקדח תופי, ושומר ירושלמי מבוהל שכדור מאותו אקדח קרע את שרוול מדיו. למחרת, עוד בטרם הגיע למקום קצין האו"ם, התקהלו מאות ירושלמים סביב לגן, לחזות במסתנן ההרוג, ששילם את המחיר. הירדנים במעבה מנדלבונים, לשם הובלה הגווייה, היו סבורים, כנראה, שעל ידי סירוב לקבלה יוכיחו את צידקתם בתקרית, החזירו את ארבעת השוטרים, אזרחיים וצבאיים, נושאי האלונקה, כעומת שבאו.

מזל בקרב. כשפרץ באחד הערבים בשבוע שעבר מה שדמה, למשך שתיים, לתחילתו של סיבוב שני, הועקו שוטרי ירושלים למצב הכן. שעה שהכדורים שרקו כבימים עברו, מלאו השוטרים את תפקידם בנאמנות למופת. הם הישרו בשכונות הספר, המיושבות עולים שלא טעמו את טעם קרבות 1948, בסחון. הם כיזו את תנועת הולכי הרגל לאורך קירות שהגנו מן הצליפות, דרך פרצות שבגדרות בין בית לבית. לנשים מבוהלות משריקות הכדורים (ימין) הראו את הדרך לפניות מוגנות, החניקו כל היססריה בטרם החלה. השומר שהובא לתחנת מגן דוד אדום (למעלה), ושידו נתגלתה ללגיונר שעה שכיוון את תנועת תושבי מוסררה, ניהנה ממזל מיוחד: כדור עבר בין שתי אצבעותיו וגרם בסך הכל לאבדון צפון. "בזול מאד", התנחם.

קרבן הגבול. גוויתו של תושב המרכז המסחרי, עולה חדש ששמח על המציאה של חנות ריקה — למרות היותה בצל המוות. כאשר בא הסוף, היה זה בחטף, ללא כל אזהרה מוקדמת, בצורת קלע של הלגיון, מעבר לחומת העיר העתיקה. קציני המשטרה הישראלית ואו"ם שהוזעקו (למטלה) יכלו רק לצרף דו"ח נוסף לתיק עקוב הדמיס של תקריות גבול.

כל העיר חזית

תקריות הדמים שליוו את חצוצרות יום העצמאות, היו השיא. היה ברור, כי מכאן ואילך, לא יסתפק האורח הירושלמי בשיבת ועדה מעורבת, ובחתימה על פיסת נייר חסרת ערך, כתגובה לקרבן הבא. תנועת החרות, מצוידת בחוש של סוחר היוזע מתי הגיעה השעה להכריז על סחורתו, מלאה את העמוד הראשון של עיתונה וכן את לוחות המודעות של ירושלים בכתובים, בהם דרשה את התפטרותו של דוד בן גוריון, שר הבטחון. כשפילחו שריקות כדוריהם הראשונים של הלגיונרים את האויר, הייתה להם הפעם הפתעה. במקום הקריאה הדחופה לקצין או"ם, הגיבה ירושלים בעופרת. חיש חזרה האווירה האמיתית של שנת 1948. פחות מרבע שעה היתה דרושה לכך. אותן הסימטאות, בהן הדהדו גם אז הכדורים, חזרו להיות שוב שדות קרב. הצפוף המרגיז של כדורי הנשק הקל, הד פגיעות הקלעים בקירות האבן, חזר ונשנה.

היתה אותה הטלפתיה המוורה, המאפשרת לאדם הגר בשכונה שאין שומעים בה אפילו את היריות, לדעת מיד, ש"יש משהו". סביב מרפאת מגן דוד אדום, התקהלו המוניים. במסדרונותיה, נשמעה שוב הקריאה המבוהלת: "תן לעבור, יש עוד אחד!" בהביא האמבולנס את הפצור עם אחד אחד.

עוד מלואי. לאחר כמה שעות השתרר שקט. מכוניות, שנמנעו קודם מנסיעה בכבישים הנראים מהעיר העתיקה, חזרו, נסעו בהם כאור מלא. לאנשים, שנאלצו לחצות את אותם הרחובות, היתה אולי הרגשה משונה בכנסם אולם הם הלכו בכל זאת. פה ושם נשמעו יריות בודדות שנמשכו עד למחרת בבוקר. קציני האו"ם, הוזעקו את שני הצדדים לשיבה דחופה. גנרל דהריר, שביום אתמול היה יושב ראש הוועדה, היה הפעם אישיות שניה במעלה. הנהלת העניינים נמסרה לגנרל ריילי, שנראה לישראלים יותר ישר (ראה במדינה). קציני צה"ל והלגיון חתמו על נייר נוסף. הבטיחו לשמור על השקט. איש לא הישלה את עצמו, כי הפתרון הוא יותר מטלאי על חור. מכת ההסתננות המלווה ברצח תעמוד זמן מה בסימן ירידה, אולם לאחר זמן שוב תגבר. נשים ישראליות, על גגות שכונת מוסררה שוב תחלינה את חייהן מנגד, אגב תלית כבסים. חוץ משינוי קל במצב רוחו של הירושלמי, שהרגיש כי אינו מופקר לגמרי לחסדי החייל שעל החומה, לא השתנה כלום.

היו אלה, לרוב, עמדות לשעבר, שכבר קבלו מנה גדושה של עזרת והומד נפץ. פגיוס ורימוני יד שלא התפוצצו בשעתם עדיין היו פזורים בשטח, דרשו קרבות רבים מבין המתיישבים וילדיהם. חוסר הדינמיקה אם קו הגבול עובר במשכחו או בגור האבנים שלאחריו, גרמה למותו של יותר מאזרח אחד בשטח הגבול. חיילי הלגיון, שחיכו לאמחלה לירות בו, מצאו אותה בצאת ההושב לשטח או צרכיו מאחורי חומות.

השלטונות הישראליים, שהתנגדו רשמית לכניסתם לדירות אלו, לא יכלו להפעיל אנשים דוור בטוח יותר. לכן נמשכים החיים בגבול. לפנות ערב היו אמנם יריות ליד החלון, אך בבוקר יוצאים לקנות נפט וחלב.

סנקית (ימין) גם בחגים וגם בימות החול, מכירים אמת אחרת. למרות שרובם אינם מבינים את המשמעות המלאה של חיים בצל המוות, יפנו אינסטינקטיבית, וללא בהלה מיוחדת, את מגרש משחקם, עם הישמע היריה הראשונה. כשאין דיפלומטים בסביבה, הם עושים זאת לעתים תכופות ביותר. בחיי הרגע של הגבול, הדבר הפך לטבע שני.

מצב מגוחך. בבירות העולם, בהן אין שריקת כדורים נשמעת זה זמן רב, אומרים את המלה "ירושלים", בנשימה אחת עם המלה "קודש". בחגים הנוצריים דורכים דיפלומטים, מקושטים במדיהם הצבעוניים, בין ההריסות המפרידות בין ישראל לירדן, (שמאל) כאילו היה המצב כתיקונו. הילדים המאכלסים אותו קטע רחוב בצד זה של תעלה אנטי-

טוב הגבול מהנאב

הסיכון הקטן ביותר, הנשקף לחיי ילדתה של רחל מסאן (שמאל), הוא נפילה מגובה של קומתיים. בהרבה יור ממשיית היא הסכנה כי תמצא פגז חי שנשאר מימי המלחמה, או שמישהו מעבר לגבול ירצה להתאמן באמצעותה בקליעה למטרה. כי רחל ומשפחתה גרים בבית טאנוס, שצדו האחד פשוט אינו קיים.

מדרום דומה הבית לציור חתך של בנין, עם מראה פתוח על חוריי המדרגות ומטבחים. החדר, בקומה השנייה, בו משי חקת הילדה עם עשרות ילדים בגילה, יכול להתפאר רק בשלושה קירות. במר קום הקיר הרביעי יש פרצה. אם היא לא נפלה עד היום הרי שהתרחש נס. נס חוזר, כפי הנראה, וכפי דעת הוריה, שהרי הם לא ניסו להקים שם אפילו שורת ארגונים או אבנים, שתשמור עליה.

יותר טוב בגבול. היה זה אותו בטחון פאטאליסטי שהניע אותה להכנס ל"דירה" על הגבול.

כשעלתה עם בעלה וחמשת ילדיהם מ' פרס, נשלחו על ידי מחלקת הקליטה, לג' גב. אולם אכרים לא רצו להיות ואת דע' תם זו לא שינתה אפילו העובדה, שהת' חננו בפניהם לקחת בית לכן בן שניים וחצי חדרים יפים, פרה וכלי עבודה — הכל בחינם. כשגברה, בקיץ לפני שלש שנים, מצוקת המים, ארזו הם ושכניהם את החבילות, החליפו את כל סיכווי החקלאות בהתה האפור והמסוכן של מגורים בספר.

את כל בתי ירושלים מצאו תפוסים, פרט לאותן חורבות הגובלות עם שטח ההפקר, שבטחונן היה מעורער לחלוטין. הם לא שאלו שאלות ונכנסו אליהן. פע' מיים גרשה אותן המשטרה, ולבסוף נמ' אס עליה הדבר. בין שבירי הבטון, רסיר סי ברזל חלודים והאשפה המאפיינים את קרבת שטח ההפקר, החלו חיים לשקוק, ילדים לשגשג.

העם

גבול, שותת דם

בימים שקטים דומה הגבול המזרחי של מדינת ישראל לצלכת-ענק מכוערת על גופה של הארץ. השבוע נפתחה הצלכת, הפכה שוב לפצע שותת-דם.

מתכנני-החלוקה המקוריים לא חשבו מעולם כי הקו האדום הדק, שסימנו על המפה, יהיה לגבול בין שתי מדינות. הם קיוו כי לא יהיה זה אלא קו יידידותי המפריד בין שני מחוזות, אמנם עצמאיים, אך הקשורים זה לזה באלף חוטים כלכליים ותרבותיים. המלחמה שמה קץ לאשליה זו, וגם לקו עצמו. במקומו בא קו גס, שנקבע על-ידי מקריית הנשק, עם כמה טלאים שנקבעו על-ידי מקריית המשא-ומתן הדיפלומטי ליד שולחן שביית-הנשק.

קשה לטעון כי צד אחד מעוניין לפגוע, כיום, במתכתן בקו זה. אולם כמו כל פצע, גורם הוא לעוויות ולתנועות בלתי-טבעיות, כמעט הגבות-דפלקס של הגוף המעונה. מסי תנן רעב, או רוצח מובטל, העוברים את הגבול, מספקים את הגירוי הדרוש. מיד קולח הדם האדום, מוועקים כוחות ההתנגדות משני העבריים.

אין ספק שהרבה מוחות בגינון ובפפולה, בטול כרם ובנחניה, בצל מגדל-דוד ומגדל הימקא. מהרהרים כיצד לחסל את הקו הזה? אין ספק שרבים מהם גם מעלים על דעתם את הפתרון הפשוט ביותר, שהוא גם המכאיב ביותר:

בימים עברו חלמו מיטב הרוחות על אפי-שרות אחרת, אנושית יותר — מעשה מדי-נאי גדול שיקים לחייה, במסגרת הגבולות שנוצרו במציאות, את הרעיון המקורי של מתכנני החלוקה: איחוד הארץ. על שני החלקים העצמאיים, במסגרת של שלום גורל, מתוך רצון חופשי של שני הצדדים. כל ירייה מעבר לגבול הפתוח מרחיקה חלום זה בצעד אחד נוסף.

הגבול

שלום היא מלת נאום

(ראה שער)

תפקידו של מתווך או"ם בארץ-ישראל עשוי להיות תפקיד כדאי מבחינה כלכלית. כמה פקידים, שניצלו את ההזדמנות כראוי, טיילו בין המדינות, העבירו במכוניותיהם המחוסנות כמויות ניכרות של מטבע וסחור-רות. עזבו את המרחב כשביקשם גדוש ולבם טוב עליהם.

אולם מבחינת הסיפוק הנפשי אין תפקיד זה כדאי ביותר. המתווך הראשון, הרוון פול-קה ברונדט, נרצח. יורשו, הכושף ראלף באנץ', זכה אמנם להביא את הצדדים לחתימת הסכמי שביית הנשק, אולם מאמציו הנוספים להפוך את הניר המת לעובדה חתה, הנחילו לו אכזבות מרות.

מאז הפכו המתווכים בגניפים הלבנים ל-סימני-גוף בארץ, שאיש לא ידע בדיוק מה ערכם. הם יכלו למלא תפקיד כל שהוא באותם המקרים שאחד הצדדים היה מעוניין בהפוגת-מה במלחמת-העזירה הנטושה לאורך

הגבולות. אולם לאדם שביקש לצקת לתוך תפקידו תוכן אמיתי, לחרות את שמו על לוח המרחב במעשה גדול של השכנת שלום, נכונה אכזבה אחת גדולה. במרחב השמי הפכה המלה "שלום", בעברית ובערבית, ל-מילת-נימוס בלבד.

האמריקאי והעצבים. האיש שסבל בעיקר מאכזבה זו היה ויליאם ריילי (55), גנרל בחיל-הנחיתה האמריקאי, היחידה ה-מובחרת רבת-המסורת. הוא בא לארץ כמעט עם הקמת המדינה, קיווה להשכין שלום, מצא שאין לו תפקיד מלבד חיטול "תקריות". "זהו תפקיד בשביל שוטר, לא בשביל חייל אמיתי", נאמת.

כי ריילי לא היה, בעצם, חייל במובן ה-מצומצם, איש פורמלי הכפוף לטכס. הוא היה אדם שידע לראות את התוכן המעשי של כל בעיה, מאחורי לבושה הרשמי, ליישב סכסוכים בחיוך ובהצעות בלתי-אדוקות. בי-זאת התקרב לאופי הישראליים. כמו חמיד, מצאו צברים ואמריקאים בנקל לשון אישית משותפת, בגישתם המעשית לעניינים. אולם מזלו של ריילי בקרב הערבים לא היה כה מהיר. הוא מצא פתרון לסכסוך החולה בצורה הנוחה יותר לישראל, סירב לתת לירדנים לבדוק את החבית המסורסת שנועדה להובלה להר הצופים והרחיק את הירדנים בשעת התקרית בערבה. בעיני ה-ערבים לא היה עוד ספק שריילי אינו אלא סוכן יהודי.

בשבועות האחרונים הודיעו כמה עתונים ערביים כי ריילי עומד להתפטר. כשלא עזרו הרמזים, פנו בגלוי למזכירות או"ם, דרשו את הרחקתו. היחסים בין ריילי לבין ה-מזכירות נשארו בגדר סוד, אך השבוע הור-דיע ריילי כי החליט להתפטר מטעמים איש-יים. הטעמים האישיים המשוערים, מלבד לחץ הערבים: אירצונו של הגנרל להוסיף ול-היות שוטר בכיתה של ילדים רעים.

הבלגי אכל את הדיסה. בה בשעה שעתוני הערבים ריכזו אש כבדה אל ה-גנרל האמריקאי, שלחו העתונים הישראליים באחידות גאווה — ולא כל כך מקרית — את האש המרוכזת שלהם אל מסי 2 שלו, הגנרל הבלגי בנט דה-רייר. הדעה הישר-אלית, מאוחדת: דה-רייר אינו מתאים ל-תפקידו, חייב להסתלק.

ההבדל בין שני הגנרלים, במריקי המדים ואותות-ההצטיינות, הוא בגיאוגרפיה נפשית. האמריקאי גמיש-המחשבה הבין את נפש בני הארץ, היה מסוגל לחייך על ההתחכמויות הקטנות, בהן ניסה כל צד להערים על ה-שני ועל האות של חוזה שביית-הנשק. הגנרל הבלגי היה אדם שונה לגמרי. ככל קצין מקצועי אירופי היה בעל מחשבה נוק-שה, פורמלית ומסודרת. ההתחכמויות לא מצאו חן בעיניו. איש כזה היה כמעט אבוד שעה שעמד לימינו טיפוס צברי חסר-מסורת, ומשמאלו ערבי בעל לשון חלקלקה ומחשבה עקלקלת.

חיוו של בנט דה-רייר (60) התקדמו בי-דפוסים הסדירים של חייל סדיר. לילד נמל אוסטנו בבלגיה, חניך האוניברסיטה של גנט, התנדב לצבא הבלגי כשפלשו צבאות ה-קיסר הגרמני למולדתו ב-1914. בשלוש שנים של שרות קרבי הגיע לדרגת סגן-משנה בי-חיל התותחנים.

בין שתי המלחמות עלה בהתמדה בסולם הפיקוד. צבאו של היטלר, שמאש לבלגיה ב-1940, מצא אותו מספק של חסיבת תותחני-שדה. באוקטובר 1941 ברח מבלגיה, בילה עשרה חודשים בבית סוהר ספרדי, הגיע לבסוף, דרך גיברלטר, לבריטניה.

שם מונה מספק קורפוס התותחנים הבלגי, השתתף בפלישה לנורמנדיה ובקרבות על בלגיה, הולנד וגרמניה, הפך מספק התותח-נים הבלגים בגרמניה הכבושה.

ב-6 לספטמבר 1949 בא בריגדיר (אלוף) דה-רייר לארץ, יחד עם שאר מפקחי שביתת-הנשק של או"ם, כיהן משך חמישה חודשים יושב-ראש ועדת שביית הנשק עם הלבנון וסוריה. מאז עבר לוועדה הישראלית-ירדנית דה-רייר היה איש-צבא, ותו לא. הדיס-

בשעות המוקדמות של הבוקר, אור ליום השני, חדרו מסתננים לדירתו של רב אמריקאי צעיר, שישב אותה שעה על ספר גמרא, ירו בו. שעה שבסס לאטו מאבוד דם, חדרו לאחר השני, ירו בבת אחיה, שדרו שעון, מכשיר רדיו, מכונת כתיבה.

אחרי תיקון, יריות. משך שלוש ישיבות דנה ועדת שביית-הנשק בתקרית ואדי פוקין, לא הגיעה למסקנה, כשהציעו הישר-אלים לגנות את הירדן, נמנע דה-רייר מ-הצבעה, נוצר מצב של תיקו, וההצעה חוסרה מסדר היום.

הירדנים השיבו מיד בהצעה משלהם, ביק-שו לגנות את ישראל על שחייליה חדרו ל-שטח הירדן. הישראלים יצאו מן הישיבה ל-אות מחאה. דה-רייר נמנע גם הפעם מהצב-

ועדת שביית הנשק הישראלית-ירדנית, בתחרות לקליעה (1951) בכיתה של ילדים רעים, שוטר

עה. אלא שעתה, כשהישראלים לא הצביעו נגד, היתה תוצאת ההימנעות רוב דעות ל-ירדנים, שקיבלו את ההחלטה בקולות עצמם. בחוסר-הגיון מסוים טענו הישראלים שדה-רייר אשם בזה.

חצי שעה אחרי יציאת הישראלים מן ה-ישיבה, נפתח הקרב על ירושלים. טענו ה-ערבים: מחמש נקודות שונות החלו הישר-אלים לצלוף לתוך ירושלים העתיקה, הרגו ופצעו כמה ערבים. משך שעה ארוכה לא עזו הירדנים, המחזיקים להוראות מעמאן. רק אחרי קבלת הוראות אלה השיבו באש, פגעו במספר תושבים בשטח ישראלי (ראה רפור-ט-2).

אחרי שהאש השתוללה משך כמה שעות, החל המנגנון הכבד של או"ם לזוז. ה-פעם היה ברור שלא ירו אורחים, אלא חיי-לים, ושהענין הוא בסמכותו המלאה. ה-שלום חזר (וזמנית) על כנו.

בעיטה קטנה, חיוך רחב. לא ה-יה זאת אלא אפיוודה מועסת-חשיבות בי-מלחמת הגבול. איש לא יטען כי אדם אחד אשם בה, או כי אדם אחד מן החוץ, שאינו גאון וקדוש, מסוגל להשכין שלום בארץ-ישראל. אולם אדם גמיש ומוכשר יכול, בלי ספק, להקטין את שטח החיכוכים, ליישר כמה עניינים בבעיטה קטנה ובחיוך רחב, בטרם נכנס הכדור לקנה הרובה.

עם התפטרותו של ריילי היה קיים לרגע החשש כי דה-רייר יתפוס את מקומו. אך הוא היה בלתי-מבוסס: ריילי, שהבין את המצב, הודיע שלא יעזוב את הארץ עד ש-יבוא במקומו יורשו, ויורש זה לא יהיה דה-רייר. ומאחר שכל מתווך יבחר בעצמו בעוזריו, יש להניח כי בעוד חודשים מספר יחזור הגנרל דה-רייר לשולחן עבודה באחד ממשרדי הצבא הבלגי, יוכל להתות את לבו בסדר המופתי, הפשוט וחסר-התככים של מכונה צבאית אירופית.

מדיניות

כוורת של דבורים

מאז החלו הציונים-הכלליים לשים את עינם על כסאו של שר-החוץ, קשה היה ל-משה שרת לעצור אף צעד אחד מבלי לדרוך על כוורת של דבורים. הכוורת האחרונה היתה בעלת דבורים

לומטיה לא ענינה אותו ולא נשאה חן ב-עיניו. היא נראתה לו כמסחר בשוק, סותרת בהחלט את המסורת בעלת אלף השנים של החייל האירופי. אך דוקא הוא נדרש לספל תמיד בעניינים העדינים ביותר. כי כל מי שביקש להפך לשעה קלה את הסכם שביית-הנשק, חיכה תמיד להזדמנות שהגנרל ה-אמריקאי הפיקה אינו בארץ — והגנרל ה-בלגי נאלץ לאכול את הדיסה.

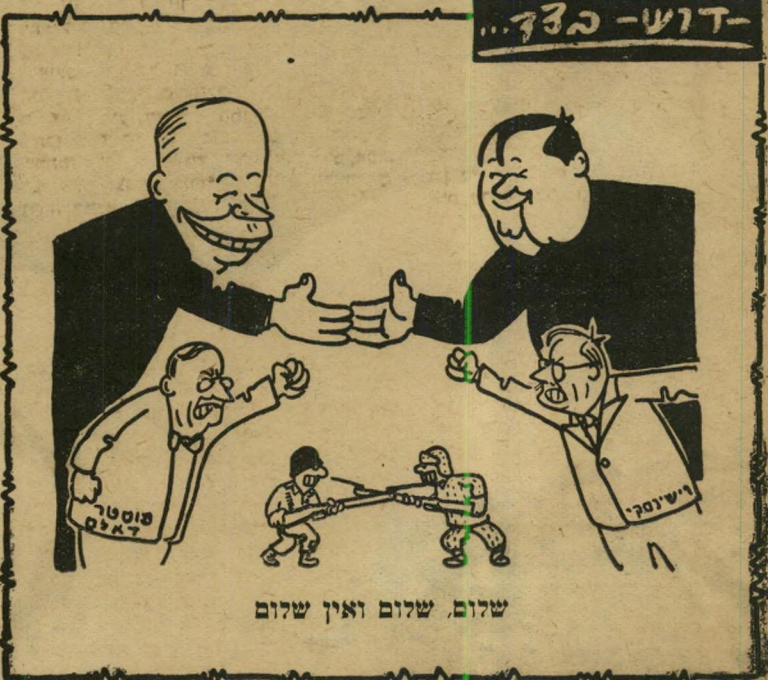
גם דם שר חמור. הוא לא עשה זאת בכשרון רב. אין מקום רב לפקפק בכנותו, אך כשרונו הדיפלומטי לא היה בנמצא.

כשרוצחו בשעות השומרים במכרות ה-נחושת בנגב, הוזעק דה-רייר לחקירה, הביע את דעתו כי "לפי מיטב ידיעתי זה יכול להיות גם דם של חמור". כשנשקא לספל בענייני המסתננים הערביים, הביע דעה ש-אין הדבר נוגע לו כלל: כמתווך או"ם עליו לפקד רק על שביית-הנשק בין הצבאות, והרי המסתננים אינם חיילים אלא פושעים פליליים. כשהתלוננו הישראלים כי הערבים יורים אל מעבר לגבול, השמיע דה-רייר את הערתו המפורסמת ביותר: "אסור יריות מעבר לגבול אינו חל על אורחים!"

העיר עתון ישראלי: המסקנה היא ש-חייל ערבי הפושט את מדיו רשאי לירות כאותו נפשו על יהודים. את הטיפול בענין יש להשאיר למשטרת הירדן.

פשע-תגמול-פשע. דעות אלה, ש-צרמו את אוזני היהודים, הוכיחו להם כי-עליל כי הגנרל הוא משוחד ואנטישמי. ל-מעשה אין המסקנה חייבת להיות כך: מ-בחנה פורמלית וחוקית צודק הגנרל. אלא שהפורמליזם של חייל אירופי אינו מתאים כל כך לאווירתם הנפשית של שני העמים השמיים. לגנרל חסרה הגמישות הדרושה כי-די להבין זאת.

העניינים הגיעו לשיא בשבוע שעבר, כש-שרשרת האינסוף של פשע-תגמול-תגמול-תגמול-שע התקדמה בכמה חוליות נוספות. חייל ישראלי נהרג ליד כרכור, אשה יר-שלמית נורתה ונהרגה בשכונת מוסררה בי-ירושלים. אחרי-כן באה התקרית ואדי פוקין, לטענת הישראלים פצעו הערבים שני חיילים ישראליים בשטח ישראלי, סחבו אותם לחוץ שטח ירדני, שם מת אחד מפצעיו ואילו ה-שני נרצח בדם קר. לטענת הירדנים חדרו הישראלים לשטח הירדן, גורו במקום שהי-

שלום, שלום ואין שלום

הגורמים המנצחים כשנשאל פקיד גבוה של חברת השילומים מדוע בכלל פרסמה הממשלה את ההודעה על בקשתו של ליט להתארח בישראל, ניתנה התשובה הבאה: "גורמים שונים בממשלה סברו כי כדאי היה לנצל את הזדמנות ביקורו של ליט, שהוא באמת ידוע, כדי לפתוח בהסברה ציבורית שתשיש במקצת את ההדורים בינינו לבין הגרמנים. אולם היו גם גורמים אחרים. והם ניצחו..."

בסעודת צהרים, שבה נכח ליט בלוית אחד ממנהלי חברת השילומים, בבית דופא רמת-גני, הוצג בפני אחד האורחים כחור מאנגליה, כשנשאל לרשימו על הארץ, השיב ליט באנגלית מגורמת למדי: "זוהי ארץ

היה מוכן להתיר עבודה בשנת השמיטה; כמעט נספה במחלה מפני שלא רצה ל"היכנס לבית-חולים של המיסיון; ניסה ללא הצלחה ללמוד את מלאכת השענות בביירות; נטש לבסוף את הארץ באמרו: "אם אחיה וזכיתי, עוד אשוב ואראה את הארץ ב"בנייה, כמו שראיתי בחורבנה..."

בחוף-לארץ המשיך האיש המזוהה בדרכו המזוהה. הוא עבר את ארצות-הברית ברגל, כתב מאמר בעתון רפואי בו הוכיח כי תרומת הפרופסור קור נגד השחפת היתה ידועה לחכמי התלמוד, כתב מאמר בעתון דתי בו הוכיח כי ישו הנוצרי כלל לא חי, אחר התחיל חן עם עלמה נוצרית, שהתגייסה למענו, ה"גרש ממנה כעבור זמן מועט. כשהעליב אותו עורך עתון יהודי באנגליה, הבריק לו שי

הישנה. אלא שעל החבילה נוספה כתובת חדשה: משרד החוץ, הקריה. המומחים לחוק בינלאומי ולנהל דיפלומטי של משרד החוץ נקראו לכינוס דחוף לדון בבניה: האם יש לקבל את החבילות או האם יש להחזירן. הוחלט: להחזירן! קבלת העתונים בתל אביב — פירושה הכרה אילמת בחוקיות ניתוק היחסים. בכל יום, כמעט, מגיעה חבילת העתונים ומיד היא מוחזרת למוסקבה: המוען מסרב לקבלה.

ציונות עלם צעיר בגדרה

המקום שנקרא "גדרה" לא משך את העין. הוא לא כלל אלא אוהל אחד, סוכת-מחצלי אור וצירי-עץ. אולם השמחה היתה רבה, באותו יום פורים לפני 67 שנה. בני משפחות שמעוניוביץ והנקין ואנשי הביילויים חגגו את החג בשחית הגונה. ועל כולם עלה צעיר בן 30, פרוץ-לבוש, שצנח לבסוף ארצה בצל האוהל.

המסובים סברו כי הכרחו אבדה. אולם לפתע ניתר הצעיר ממקומו. הוא התייצב לפי השוטים, הודיע: "זה עתה חיברתי את שני הפחים הראשונים לשיר הלאומי שלנו!" אחדים צחקו, סברו כי האיש שיכור מדי. אולם האחרים, שידעו כי נפתלי הרץ אימבר אמנם משורר הנהג, ביקשו לשמוע את הדברים. הם היו הראשונים ששמעו את המלים: "כל עוד בלבב פנימה, נפש יהודית הומיה..."

בן בער-המסכה. השיר, שנולד המר נון, הכה מיד גלים. לאיש לא היה איכפת שדמה מאד להמנון המהפכה הפולנית ("עוד לא אבדה פולין, כל עוד אנו חיים"). לאיש גם לא היה איכפת כי המנגינה, שחבורה על ידי אימבר, לא היתה אלא עבוד של מנגינה עממית רומנית, שהתפרסמה ביצירת הקומפוזיטור הצ'כי סמסנה.

כי התקווה התאימה, באמת, לאוירה הנפשית של התנועה הציונית, שירשה אותה מתנועת חיבת-ציון. היא היתה תערובת של תפילה דתית ושל הגדרות לאומיות, כמו הרעיון הציוני עצמו. וגם המשורר התאים, איך שהוא, לתנועה מזוהה זו, בעלת המסורת הבלתי-אפשריות.

כי שירו הראשון של בן בער-המסכה בגאליציא לא היה מוקדש לציון, אלא דוקא לקיסר, אוסטריה, ששלטה במולדתו. הוא הוקדש לקיסר פראנץ יוזף, והקיסר הודה לו ב"25

בדוקות: ארגוני-הגנה של הגנרל חואן פרון. עם צאתו לביקור יהודי ארץ זו, מצא שרת לנכון לחלק כמה שבחים מצללים לדיקטטור האלמן, יתכן שהיה בכך משום צוק, כי פרון ואשתו המנוחה, אויטה הבלונדית, הגישו עזרה ניכרת לישראל.

אולם, טענו יריביו של שרת-החוף, משה שרת לא כיוון את השעה. כי בדיקת עתה מתנגד כסאו של פרון כפי שלא התנגד עוד מעולם. שני עמודי התווך שלו — ה"צבא והסתדרות הפועלים — גילו חוסר אהדה מובהק כלפי הגנרל.

טען מנהיג ציוני-לללי: שרת מוכשר מדי, אך חסר כל חוש של אינטואיציה. לו חילק את השבחים לפני שנה, היו אומרים שזה ענין של טעם. אולם אם יסולק פרון בחדשים הקרובים, ייראה מסעו של שרת החוף הישראלי כמסע-בחירות למען פרון, לא יעורר אהדה רבה בין יורשיו.

מאמר בבוקר

לפני ימים אחדים עשתה אשה כבת 30 את דרכה אל שער הבית ברחוב וולשיצקה 10, פראג, פנתה אל השוער, ביקשה לראות מישל מהצירות הישראלית, השוכנת באותו בית. היא נתקבלה על ידי ד"ר אליהו גרא, המיופה כוח. האשה הודיעה לו כי שלטון גות צ'כוסלובקיה מבקשים לאסרה ושהיא מבקשת מקלט בבית הצירות כפליטה מדינית.

ד"ר גרא לא הבטיח לאשה מאומה, הבריק את פרטי הענין לקריה, ביקש הוראות. ה"תוצאה היתה היסטורית: בפעם הראשונה התכנסה ישיבת מליאת הממשלה בחיפה, שעות מספר לפני תחילת מצעד יום העצמאות, במיוחד כדי לדון בענין. חברי הממשלה הועזקו אליהם את אריה לבבי, סגן ה"מנהל הכללי לעניני מזרח אירופה ואת ש"ב תאי רוזן, היועץ המשפטי של משרד החוץ, להברת המצב.

מחויב לתחום. המומחים הסבירו שיהיה די אורח צ'כוסלובק, אינו יכול לבקש מקלט בצירות, אף על פי שהוא מהנה שטח אקסטרטוריאל, אם כי הדבר לא נעם. מ"בחינה אנושית, לכמה שרים, נאלצה ממשלת ישראל להורות לנציגה להסגיר את האשה לידי המשטרה הצ'כית.

בשעות המוקדמות של הבוקר קיבל ד"ר גרא את הוראות משרד החוץ. מיד התקשר טלפנית עם מפקד משטרת פראג, ביקש ממנו לשלוח את אנשיו לאסוף את האשה.

ד"ר אהרון בדר ומנותחת מרי מח שי (בשם אללה, גם אות ו')

יפה. אולם אין כל ספק שהייתם יכולים ליהנות הרבה לא רק מעזרה בכסף ובציוד, אלא גם נעזרתם של מומחים טכניים וזרים בארצות בעלות ניסיון מתאים..."

הכונה היתה ברורה: מומחים גרמניים בודאי יגיעו לארץ כדי להסביר ולעצב בקשר לציון שיתקבל מגרמניה. נשאלה השאלה אם גם הם יבקרו בארץ כ"חברים מאנגליה".

המשק

סוד לא כחוס

האוצר התחייב, לפני שנתיים, לא להדר פיס כסף חדש. ואכן, הוא עמד בדבריו. בכל זאת גדל מחזור המטבע, מזמן החלפת הכסף, בשיעור של 30 מיליון ל"י בערך. הסיבה: עם גידול הביקוש למוזונים, מכ"ניסים הבנקים את שטרי האוצר למחלקת ההוצאה, מקבלים תמורתם שטרי כסף. אולם איש לא ידע לענות עד עתה על השאלה, מהו הגבול לגידול מחזור המטבע מכיוון שכוס שטרי האוצר שנמצא במחזור היה בגדר של סוד כחוס.

אולם במקום צנוע ב"ליקוט הפירסומים ה"רשמי הקיץ הקץ גם על סוד זה. ידיעה קט"נה ב"ליקוט סיפרה, שבסוף שעבר, כי במחזור נמצאים שטרי אוצר בסך כולל של 69.5 מיליון ל"י. הסעיף "שטרי אוצר" ב"מחלקת ההוצאה הגיע לסכום של 31.5 מיל"יון ל"י בערך. כלומר כ-38 מיליון ל"י נמצאים עדיין במחזור. יוצא, איפוא, כי בשיעור זה יכול לעלות עוד, להלכה, מחזור המטבע הכללי.

אולם הדחק הטבעי למוזונים, שמציאותם בשוק הולכת ופוחתת, עלול לפרוץ גם גבולות אלה. אם האוצר ירצה להדפיס שטרי מקרקעין או שטרי אוצר, זרם סחור רות השילומים, שביכוריהן אינם מיועדים לצרכי פיתוח אלא עבור השוק הפנימי, עליו לים להתח כסיו רציני להדפסת כסף חדש. וספק הוא אם יהיו הפעם הרבה מתנגדים.

מעוטים

אני מנשקת את ידך!

בבית חולים הדסה הירושלמי שכנה חולה צעירה חבושה תחבשת-ענק על ראשה. מל"ב רציניות מחלטה וסיבך הניתוח המסוכן, אשר הלוח הקבוע לרגלי מיטתה סיפר עליה, הם, דמיה לעשרות חולות אחרות באותו

מת, זכה לקרוא הספד נלהב על עצמו, כמעט המית את העורך בשב"ל, כשהופיע ב"משרד".

שירי מזור. כששכב בבית-חולים בניו יורק, ביום שמחת תורה לפני 43 שנה, ה"גיש שכוחותיו כלים. הוא ביקש מאת מכר אחר, שנשאר ליד מיטתו, לשיר לו את התקווה. כששמע את הצלילים, קסם ממיטתו, החל רוקד כמטורף. שעה קלה אחרי-כן מת אימבר, גלמוד ומרנפס.

כשנקברו עצמותיו, השבוע, במדינת ישראל (בהתאם לבקשה שכלל בשיר שכתב בבית החולים), התקיימה תקותו כי "התקווה שלי לא תרד אתי אלי קבר". אולם היא הפכה שרירי מזון של תקופה שחלפה, המנון לאר"מי שהיה צורם את האוויר, לו הירדה מישוה מן השמים אותו מה פשר המלים.

כי למרות הטלאים שהושמו על הסקסט ה"מקורי, נשארה התקווה מה שהיתה: שיר תפילה של יהודי הפזורה, שביקשו לעלות לארץ. בשנה הששית של עצמאות ישראל היה זה קצת מנוחך לשמוע את בני הארץ מתפללים, במלוא כוחם, "להיות עם חפשי בארצנו".

אולם הדילדול הכללי של מעינות הרוח היוצרת, שהפך סימן-לחאי של המשטר ב"מדינה, מנע חיבור המנון לאומי חדש, ויתכן שחסרה גם דמות ססגונית כאימבר שתייה לה די אומץ לב לגשת למלאכה. לפי שעה יצטרך שירו של העם השתוי ב"גדרה למלא, איך שהוא, את החלל.

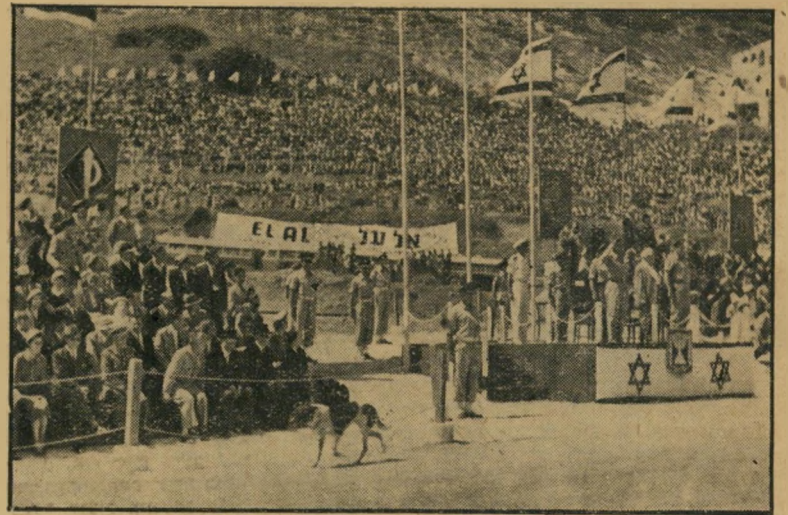
אורחים

התיד מר ליט(ל)

לפני שבועות מספר פרסם משרד החוץ הודעה רשמית בה נאמר כי לקונסול ישראל במינכן ניתנה הוראה לתת אשרת כניסה לישראל לאריך ליט, יושב ראש הוועד הגרמני לידירות בין ישראל לגרמניה וראש הסינאט של המבורג (הנולד הזה 808).

אולם לפחות שלושה ימים לפני פרסום הידיעה הגיע ליט לישראל בדרך האויר, בדרכו שגשא את השם האנגלי הנרי ליטל, בידיעתה הברורה של ממשלת ישראל.

צעד זה ננקט לאור מעשי הסרור האחרונים שאירעו בארץ וחוסר האונים של שירותי הבטחון בהגנה על אישים שסכנת התקפה רחפה עליהם, כמו יאשה חפץ. משרד החוץ רצה למנוע פגיעה באורח מצד גורמים חסרי אחריות.

הרחוב נראה, מנקודת מבטו של הצד, ריק לחלוטין. הגיפות טרם חלפו על פני הבמה. אבל ראש הממשלה והרמטכ"ל כבר עמדו בדום. על הכביש צעד דאיתו כבד גורל. האם הוא חש כאילו מצדיקים לכבודו? זה היה, על כל פנים, הרושם שקבעו הדיפלומטים (בקצה השמאלי של התמונה) וקהל המוזמנים למצעד, שפרצו מיד בצחוק עליו.

והובים (כשתי לירות). כשיצא בפעם הרא"שונה לדרכו בעולם הגדול, החזירה אותו אמו בבכי תמרורים מאחר ששמעה כי נטש את הלבוש החסידי ולבש את "לבוש אשכנז". הוא הגיע לאיסטנבול, הפך רוכל ברחוב, נפגש בג'ציובורי עם דמות לא פחות מזוהה, הציוני הנוצרי-האנגלי סיר לורנס אוליפנט. אוליפנט מינה אותו מוזכירו הפרטי (כדי להצדיק תמיכה כספית), הביאו ארצה. **שחפת ועלמה נוצרית**. בארץ לא היתה דרכו סוגה בשושנים. הוא רב עם כל אדם, גם עם סיר לורנס, שאת לחמו אכל. הוא רב עם אליעזר בן-יהודה, מפני שזה

כעבור שעה קלה התייצבו שני שוטרים ב"פתח בית הצירות, המתינו לצאתה ממנו. הם נכנסו אל תוך הבית; בשבילם היה ה"שטח מחוץ לתחום".

שבוע לאחר פרסום המעשה פורסמה ה"דעת בעתונות: המשטרה הצ'כית כלל לא ביקשה את הסגרת האשה.

הברוא הגדול

מכל טוכנויות הממשלה של ברית המ"ר עצות, מוסיפה לקיים יחסים עם ישראל רק אחת: הסוכנות להחממת עתונים שסיפקה לצירות ישראל במוסקבה — עד לסגירתה — עשרות עתונים וכתבי עת.

לאחר ניתוק היחסים ונעילת הצירות בגלאזובי פיראולוק במוסקבה, הוסיפה ה"סוכנות לשגר את העתונים לפי הכתובת

החג על יד הפריג'ידר

ח"כ מפא"י עקיבא גוברין, יושב ראש ועדת העבודה של הכנסת, דרש את הקפאת תוספת הווקר לתקופה ממושכת. המובטלים שהעסקו בעבודות דחק, התלוננו על השכר הירוד שקבלו — כשני שלישים מן המחיר ההסתדרותי המקובל. כל זה היה ברור לאנשי מפא"י, שהחליטו לוותר השנה על ההפגנה המסורתית של ה' במאי. ברל פרימא, אמריקאי, מנהל עניני התרבות במועצת פועלי תל אביב, החליט לפצות את הפועלים, הורה להפוך את החג הפועלי לבילוי נוסח אמריקה. השנה, קבעה המועצה, יוחג ה' במאי בעצרות אמנותיות בלבד, ובסיוולים לסדום.

מק"י, שבלאו הכי נמצאה כבר ברגל אחת מחוץ לבית ההסתדרות, וסיעת השמאל, פתרו את הבעיה באורח פשוט: קבעו אספה והפגנה משלהן באותה שעה במקום אחר.

פילוג צורך איחוד. מפ"ם, שניסתה עדיין להשמוע על חלקה בתוך ההסתדרות, דבר שחייב מצבה המדיני וההתשובות, התכוננה לאחוז בחבל משתי קצותיו. מצד אחד, לא רצתה לוותר על עריכת הפגנה פועלית, מאידך נתכוונה להשתלב בסיומה של ההפגנה בעצרת הכללית. למרות שהשעה המוקדמת שנקבעה לעצרת היקשתה, מחינה טכנית, על עריכת ההפגנה. אולם מפא"י הודיעה רשמית לסניף מפ"ם... אנו ארגנו 200 שוטרים ו-400 סדרנים כדי להקפיד על הסדר.

נימוקיה הרשמיים של מפא"י לאירעיות הפגנה היו חוסר תקציב, וכן הטענה שהפועל רוצה לבלות את החג בחוג משפחתי. הוסיף עסקן מפ"ם: "על יד הפריג'ידר שלו..."

הפועל מן השורה, שלא היה איש מפלגה מובהק, ראה את המצב באור אחר לגמרי. אמר צבי מאיר, פועל בנין סוג ב': "אם זאת לא הפגנת כוח שלנו, שיפסיקו לבלבל את המוח... נסתור עם הקבלנים, נעבוד וגורווח עוד כמה לירות... לתיאטרון אני יכול ללכת כשמתחשק לי ולא כשמתחשק לבית ברנר..."

חג הפועלים הבינלאומי, ה' במאי, הבא להפגין מדי שנה בשנה, את סולידריות המעמד בעולם, ייהפך השנה בישראל למפגן רבתי של איסולדוריות מעמד הפועלים והמפגור. כשינעלו, ביום ה' במאי בשעה 10 בבוקר, שערי איצטד רמת-גן על העצרת הגדולה שנקראה על ידי מועצת פועלי תל אביב, בהשתתפות מיטב שחקני הבימה והתיאטרון הקאמרי, יימצא מחוץ לשערים כל מפלגות האופוזיציה בהסתדרות, בפנים האיצטד — מפא"י וגורויה בלבד. זהו מצב אופיני למתרחש היום בבית ההסתדרות.

בזמן המנוס לא עברה שנה מבלי שפועלי תל-אביב ויפו יפגינו בפני הישוב והשלטון. גם בשנים הראשונות לקום המדינה, כשמפלגת השלטון רצתה להדגיש את עובדת היותה מפלגת פועלים, בפני האופוזיציה הציונית-כללית, הפך ה' במאי למסע הישיגיה של ההסתדרות.

במשך השנה האחרונה, וזו קצב תהליך הפיכתה של מפא"י ממפלגה סוציאליסטית למפלגה בורגנית. רבו הגינויים בין מהותה של מפלגת פועלים למהותה של מפלגת שלטון. השותפות בממשלה, ובכמה עיריות ומועצות מקומיות, בין מפא"י והצ"כ השלימה את התהליך.

מצב האנטיטה בארץ וגלי הפיטורים הצפויים, בעתיד הקרוב, לפועלי תל-אביב רבתי, אף הם לא עשו הפגנת פועלים, ברגע זה, לענין נוח ביותר.

ייבוא פטורין. פועלי תעשייה למאות עומדים לאבד את מקומות עבודתם עקב אישור רשימות ייבוא ללא תשלום למצרכים שאפשר ליצורם בארץ, תוצאת המשק הממשלתי הבלתי מתוכנן. הסוכנות, למשל, הזמינה 20 אלף סירי אלומיניום מאירופה, למרות שבית החרושת פזאלוס יכול בהחלט ליצרם בארץ. פועלי התעשייה ידעו לספר גם על שלושה בתי חרושת לברגים שעמדו להיסגר מאותה סיבה.

בנין, אלא שבעלת העינים השחורות והג' דולות יכלה להתאפר כיוצאת מן הכלל מן סיבות אחרות: דאגה אנושית לשלומה הצ' ליהל לרוע את מסך האביבה בין ישראל והירדן בעצם השבוע שמטר כדורים אפיין אותו במקומות אחרים.

לפני שבועיים יצאה קריאה דחופה מד"ר באור, רופא בית החולים הצרפתי בעיר העתיקה, ירושלים, אל ד"ר אהרן בלר, בעיר החדשה: מרי מחשי, ערביה נוצריה בת 22, שוכנת בבית החולים הצרפתי כשבמחמה גידול מסוכן. להצלתה יש סיכוי אחד: ניתוח בירי המומחה הישראלי, חירורג עצבים.

ועדת שביתת הנשק המעורבת פעלה כדי ריאות ויעילות, וכעבור ימים מספר כבר שכבה מרי על שולחן הניתוחים של הדסה. ד"ר בלר ביצע את הניתוח הקשה בהצלחה, וכעבור שעות מספר יכלה מרי להביט בהעצרה במצולה, להגיד חרש: "אני מני שקת את ידך, אדוני הרופא."

אל תודה הצטרפו: בעלה, מכונאי ברמ אלה, בנה הקטן ואמה, שעברה אתה את הגבול הישראלי.

מכתב מעבר לגבול. עוד הצטיינו במבצע אנושי זה של הדסה: דן בן אמוץ, עתונאי, וריגבי מאיר, כימאי, אשר, מיד בקראם כי החולה זקוקה לתרומות דם, מיהרו להדסה, תרמו לה מרמם.

כעבור שבוע הגיע אל ד"ר בלר מכתב שהסתכן לישראל. מסתכן אלמוני העבירו משכם לוצרת, שם הדביק על המעטפה בול ישראלי, שלחו אל הרופא הירושלמי. במכתב: בקשה של תושב שכם, חולה במחלתה של מרי, אשר ביקש: "בשם אלה... הצילו גם אותי!" שם החולה: אמין אחמד אל-תבצוני.

יתרונות ליחור

ולכה מדין שבע בנות. ותאנה ותולנה ותמלאנה את הרחמים להש' קות צאן אביהן. ויבואו הרונים ויג' שון. ויקם משה ויושעין וישק את צאנם...

בני 27 כפרי הדרוזים בישראל, שבאו לחוג השבוע את חג נביאם שועי, הוא יתרו הכהן, לא סבלו מרישעת הרועים. להפך, סבלם העיקרי נבע מעודף אהבת הרועים, שהתחרו איש ברעהו, ניסו לגרש זה את זה מן הבאר — ולהשאיר לבדם עם בנות הכהן בעלות הקולות בבחירות.

"אנו מודים לאחיו היהודים שבאו מצפון הארץ ומדורמה לברכנו בחגנו..." אמר שייך אמין אל טאריף, איש כפר ג'וליס, ראש חכמי הדת הדרוזים (הסוית) בארץ. אולם האחים היהודים, נושאי הברכה, קיללו זה את זה בסתר ליבותיהם.

הרועים העיקריים: אנשי "גוש" פלמין, שהם הסיעה המפא"ית הרשית בעדה ה' רוזית; אנשי אבא חושי, איש מפא"י בעל עמדה מסורתית בעדה זו; ואנשי פרץ ברנ שטיין, הציוניסטי, שקנה לעצמו דריכת רגל. כשאמר ברנשטיין ש"ממשלת ישראל תמשיך ביחסה... לא היתה דרישה צודקת מצדכם שלא נתמלאה", ראו בכך האחרים טכסיס ציוניסטי לזחיקת רגלי מפא"י.

לא היה זה המקרה היחיד. כשיגוש אבא חושי אל הרמקול, כדי לשאת את דבריו, נדחק הצידה עליי איש אחר, בעל מידות, מאנשי פלמון, וכשירו ידידי אבא חושי מר ביהם, כדי לתת כבוד למנהיגם, כמעט שפרץ ריב דמים בינם לבין אנשי הכפר מרא, הדרוזים במרות אחרת.

דרוזים עצמם, במידה שלא היו מעורבים בריב הרועים, לא היה הענין איכפת ביותר. הם שמחו על הכביש החדש, שהושלם בימייב האחרונים. אחרי גיוס כללי של טרקטורים ובולדוורים ממשקי הסביבה. ויתכן שהיר היר, בסתר ליבם, שקגאת רועים תרבה יתרונות.

פלמ"ח

המת החי

כולם היו שם. יוספלה ויוסלה. מונדק ומולא. שייקה וציפאף. גואל וגאנדי. שוש ורבקהלה. וריכוזי אדיר של מכונות, ושק שלם של עלי תאנה. ו-200 מפקדי פלמ"ח, לשעבר מפקדי גידולים וחיטובות ואנשי מטה, בתוספת אנשי התרבות.

כשצעדו מן הדשא של גבעת-ברנר אל קברו של חוקן, ללא שורות מסודרות, ללא צעד אחיד וללא טכס, דמו יותר למשתתפי טול-שבת של בני קיבוץ, מאשר לליחיה מאורגנת. הם עמדו ברגליהם מסביב לקבר, הקשיבו לקריאת קטע מרומם מדברי חוקן, שרו בקול נמוך את שיר הפלמ"ח, עברו באותה צורה מרושלת על פני הקבר וחזרו

זרה: המדינה המבקשת בקדחתנות אצורות נפט וברזל בחיק אדמתה, ביקשה לזרוק על גל האשפה את המתכת היחידה המצויה בה בשפע — המתכת האנושית. שום קבוצה דומה לזו שישבה אותה שעה ליד השולחנות בנען אינה מצויה עוד בישראל. והיא באה להחליף זכרונות על פירוקה.

עתונות

סוך הידידות?

ידיד ו אין ידידים בעולם. (אריסטו). משך שנים רבות היו קוראי הפלסטיין פוסט (ואחר כך הגירוסלם פוסט) פותחים

אחד החידושים של יום העצמאות החמישי היתה מסיבה דיפדומטית בצירות ישראל בטוקיו. הנסיד טקמצו, אחי של קיסר יפן, והנסיכה טקמצו (שמאל) ציר ישראל, יעקב ליטון, מחזוה קידה מימינו גב גבעון ובעלה, המזכיר הראשון ואשת הנספה המסחרי.

את הקריאה בעתון הירושלמי האנגלי בטור הראשון של העמוד הראשון, מעצבים את השקפת עולמם לפי מאמריו על בעיות מדיניות חוץ של עתונאי אנגלי בעל הסגנון המבריק, רוי אלסטון, (50) שהיה ידוע יותר בשם העט שלו, דוד קורטני.

אלסטון נעשה מוכר יותר לקוראי העתונים בארץ אחרי שהחלו להתפרסם רשימותיו בהארץ תחת הכותרת "בעיני הגר הגר בתור כנו". פעילותו העיתונאית לא נצטמצמה רק בישראל: הוא שימש כתב הטיימס הלונדוני ויחד עם אשתו, מוניקה דין, שירת גם את ממשלת העתונות של משפחת לוס, בעלת הטיימס והייליץ.

* השניה.

ברגע האחרון. בתדשים האחרונים החלו כתביהת האמריקאיים בעלי התפוצה הע' נקית מפרסמים כתבות אנטי-ישראליות מוב' הקות שיש בהן יותר סיטה מביקורת עני ייגית. הקו החדש של הטיימס לייף עורר תמיהה ביחוד לאחר שנסתבר למעלה מכל ספק כי הכתבות נכתבו ברוח זו על ידי אלסטון ורעייתו. ממאמריו הראשונים של דוד קורטני, שנכתבו בזמן המנדט, ועד ה' כתבות בטיימס לייף רב המרחק. הידידות הצ' טונה.

את עבודתו העיתונאית החל אלסטון, בן למשפחה אנגלית קתולית ידועה, בווסט מינסטר ג'ורג', עתון שהצטיין ברחמו הג' בוהה ובתפוצתו המיצער, עד שנסגר בשנות שנות השלושים. הוא הגיע לישראל בשנות מלחמת העולם השניה, שימש מנהל שירות השידור הבריטי לאירופה הכבושה במסגרת מתקנת האינטרמציה הצבאית, החל משנת 1945 נסתיים תפקידו בארץ-ישראל והוא עמד לעבור להודו. ברגע האחרון, ממש, בהיותו על סיפון האניה, הציע לו עורך ה-9, גרשון אגרון, להש' הקצ בארץ, לכתוב טור קבוע בעתון. אלס' טון הסכים.

השנים הבאות, ובעיקר 1947-8 היו תקופת הזוהר שלו, והוא הפך לדמות נערצת בעיני הישוב היהודי שקבל בזרועות פתוחות את הבריטי הגבוה, בעל השיער המלבין והעינים הצרות, הקפואות קצת, שיצא נגד בחין ושל טונות המנדט, חיבר רשימות מלאות רגש על ירושלים הנצורה.

אולם אחרי 1948 עורר אלסטון פחות שימת-לב. כתובתו היתה תמיד ריגשית, מלוי טטת ומסונגנת להפליא, אך הרעיונות שוב לא זיעזעו את הקוראים: היתה הרגשה כי אלסטון החל חוזר על עצמו.

בנתיים החלו עולים בגירוסלם פוסט כו' חות חדשים, גרמנים מאלסטון מדיניות וב' סינגונם, עולים עליו בתפישת מדיניות וב' השכלה פוליטית. הטור הראשון הוסיף ל' שמש המאמר החשוב ביותר בגירוסלם פוסט, אך עתה שוב לא כתב אותו אלסטון שש פעמים בשבוע, אלא שלוש פעמים בלבד. במרוצת הזמן נפגעה גם גמישותו המפי חיעה של העתונאי האנגלי, גמישות שהניחה לו להיות פרו-סובייטי (מעודן) בטורו ב-9, אנטי-סובייטי (מעודן) ברשימותיו בטיימס הלונדוני, ויוני נלהב ברשימותיו בהארץ, אנטי-ישראלי מובהק בכתבותיו בטיימס. לאחרונה אמר אלסטון לידידיו שהוא מבי קש לצאת את הארץ ולשוב לאנגליה, אלא העובדה שפטרונו העיקרי בטיימס הלונדוני נפטר לפני זמן קצר, וכן האבטלה השוררת בפליטסטרית, רחוב העתונות בלונדון, אינן מבטיחות לו חיים נוחים ביותר במולדתו.

חקלאות

בוסנים ממשיכיים

לשוא קראו מומחים שונים במשך ארבע השנים האחרונות להקים חחת חקלאיות

32, היכה בלי הרף, באולר מיושן, על קיר העצה של הקרון. שביב אחר שביב צנחו אל רצפת הקרון. דם קלח מהאצבעות האורחות באולר.

כעבור שעות היה בקיר חור גדול למדי. הגבר, ולאדיסלאב סקאלסקי, שלח מבט לעבר אשתו יאנינה ואמו הזקנה. הוא החזיק ביד אשתו, זינק אחת דרך החור שבקיר הקרון. הווג ניצל. אלה שניסו לקפוץ אחריהם מן הרכבת הנוסעת נורו על ידי הוקפים.

חיים חדשים. ולאדיסלאב ויאנינה היו חפשים. אולם הם עדיין לא השתחררו כליל מהפחד הגדול. פולין היתה ארץ כיבוש גרמנית, וכל פגיעה בלתי זהירה היתה עליו

שמריה בעוד שבתים צחורים בני ארבע קומות הוקמו סביבה. אנשים רבים החלו נות' נים את דעתם לעובדה המוזרה, שבלב כרך פורח עומדים צריפים רעועים, כמעט כולם במצב ירוד ביותר, מכפרים את העיר.

רואי שחורות. אולם יותר מאשר היו אלה חרדים לידיה של העיר, נפגעו תושבי השכונה עצמה. למענם לא הוקמו מדרגות, כות, ביוב מתאים, ושאר צרכים יומיומיים. הם חיו כאילו בעולם אחר, שונה מזה ש' היה קיים רק במרחק של פסיעות מספר מ' הם והלאה.

לפני חודשים ספורים הודיעה העיריה על תחרות מהנדסים לשינוי פני המקום. התכנית

מהיסטוריה המונית או מריכוזי חברים במקצוע. לחוקרי האגף הפלילי לא נותר אלא לש' תוק, אולם כל אימת שנתפס פושע במא' מצים כבירים, היו חורקים שן ורוטנים כאשר נוכחו כי נידון לאחר מכן למאסר של שנה או שנתיים.

יותר מדי? השבוע קרה דבר מוזר. נערה צעירה, חומת שער ונמוכת קומה וחי' ננית, עמדה בפני שופט השלום בתל-אביב, ברוך גלעדי, גוללה לפניו את פרשת אחת עשרה הפריצות שביצעה (העולם הזה 809), הזכירה כי הובילה את המשטרה לכל המ' קומות אשר מהם גנבה, הוכיחה בזאת את רצונה להיגמל מחיי הפשע שבאו עליה לאחר תקופת חיים קשה.

הסקרנים הרבים שצבאו על הדלת וציפו בקוצר רוח לפסק הדין, ערכו ביניהם תחרות ניחושיים. אחד היה אוסטימי, קבע כי סילביה ויטנברג תקבל שנה, שני נז ברואש, נתן לה שנה וחצי. הפסימיסט הגדול ביותר עורר תרעומת כאשר העז לנחש: שנתיים מאסר. כמה מפקדי בית המשפט ניבאו כי הש'פס יתחשב במסיבות, ינסה להחזירה למותב על ידי מתן עונש יחסי קל.

כאשר נסתיימה קריאת פסק הדין, יצאה סילביה בלית שטרות כשהיא מתייפחת בבכי מר. מהרה להתחמק מעיני הסקרנים. דקות ספורות לאחר מכן התברר הכל: סילביה נידונה לארבע שנות מאסר, תקופה שלא עלתה על זו שניתנה בעבר לפושעים עבור מעשי שוד מלחיים באלומות.

ממשלתיות. טענו המומחים בין השאר: חוות ממשלתיות תפתורנה את בעיית האס' פקה החקלאית לאוכלוסיה, תספקנה עבודה פרודוקטיבית למבקשי עבודה, תבאנה לידי ניצול יעיל יותר של הקרקע, המים והציוד החקלאי המיכאני, תזלזנה את מחירי הירקות, ובעיקר, תספקנה חומר גלם זול, ובכמויות גדולות, לתעשייה המבוססת על החקלאות, לתעשיית השמנים, הסוכר והפשתן. התבי' ניות נתקלו בהתנגדות נמרצת של המשק המאורגן, נגזו.

מה שלא עשו עצות המומחים עשתה הבי' צורה, שפגעה השנה ביבולי הגב הדורמי, העמידה את המכשלה ואת הסוכנות בפני הצורך לתמוך תמיכה ישירה בחקלאים — יבולם נשדף כולו. תחת הפתרון הסיגורתי — העסקת הנפגעים בעבודות שרק, נוצרו מאבק כמה מהתכניות הישנות, מומחי משרד החק' לאות ומחלקת ההתיישבות של הסוכנות נקראו לערוך תכנון מזורז. התוצאה: על פני שטח בן שלושת אלפים דונם, דרומית לניצנים ובאדמות ג'וסיר-גאלאדיה, בין מושבי העולים ורחיה וזבראלי, נשלמו הי' הכנות לזריעת בוטנים המיועדים לתעשיית שמני מאכל. המימון, כרבע מיליון ל"י, נעשה על ידי הממשלה בעוד שהסוכנות מספקת ציוד חקלאי ומפקחת על הביצוע. העבודה בהכשרת השטחים, בוריעה, בהש' קאה ובעיבוד תספק 12 עד 15 ימי עבודה בחדוש לכל בית-אב במושבי הפלחה בנגב. היבול המקוה — שלוש מאות ק"ג בוטנים לדונם.

התכנית הזכירה למומחים את תכנית הי' בוטנים הנודעת של בריטניה בקניה, תכנית שנבשלה והכשילה את תכנוני המשק של הלייבור. בעיקר כך הדמיון מאחר שחלק מהצינורות שהונחו בחוות הבוטנים נקנו בקניה ממפרקי מפעל הבוטנים הבריטי. התלוצץ אחד מאנשי מחלקת ההתיישבות של הסוכנות: "עד כה נכשלנו בכל השטחים שבהם הצליחו הבריטים. אולי נצליח הפעם בשטח שבו נכשלו הם?"

משפט

הפירצת החינ'ת

מאז קמה המדינה, התנהל מאבק סמוי בין המשטרה לבין שופטי המדינה. המשטרה טענה, כי השופטים היו רחמנים מדי, הטילו עונשים קלים ביהם על אנשים, רוצחים, פוש' עים, עובדי ההגדילה, לדעתה, את מחור

הבית ברחוב 152

כאשר הגיעה מכונת השיטור לפנת רחוב 152, ביפו, באחד מימי חול המועד של פסח, חש אחד השוטרים בתנועה חשודה ליד הבית בן הקומותיים.

השוטר, שהכיר יפה את הסביבה, הבין מיד את טיב המקום. הוא קפץ מהמכונית, והוא ושני חבריו נכנסו לאחת הדירות ב' קומה השניה. התמונה שנתגלתה לעיניהם לא היתה חדשה לגביהם: גבר ואשה קפצו חיש ממיטה, תיקנו, עד כמה שאפשר, את בגדיהם המקומטים.

הגבר, זכריה אשרון, תושב שכונת דרוויל ביפו, ישב לאחר דקות ספורות ליד הסל החוקר של המשטרה, סיפר כי טייל אותו יום ברחוב כשסיגריה כבירה בס'י, כאשר יגוש אליו גבר, ששמו נתן גנון, הושיט לו גפרור. לאחר מכן שאל אותו נתן באם הוא "רוצה בחורה". זכריה השיב: "למה לא?" ונכנס אל הבית.

הוא חתם על העדות, והמשטרה שמחה כי בית בושת נוסף ביפו חוסל. אולם משה' ברר המשפט חל מפנה מכריע. יפה צלחי (22), הנערה שנתפסה בחדר, אמנם חוייבה ברין ונשלחה למאסר של שלושה חודשים, אולם גנון זוכה מכל אשמה: אשרון ש' נה לפתע את עדותו, הכחיש כי פגש בכלל את גנון.

התובע הכריז עליו מיד כעד עויין, והשופט, שניסה לברר כמה עובדות, שאל את אשרון מה היה הסכום ששולם עבור הבילוי. אשרון הישב כי עד כמה שהוא זוכר, הרי לא ש' למ כלל. העיר השופט: "זו הפעם הראשונה שאני שומע שבית בושת הוא מוסד פילנ' טרופי".

למשטרה היה ברור כי על אשרון הופעל לחץ של כנופיות מנהלי בתי הבושת, וכי הוא שינה את דעתו בגלל אידימיהם. על כל פנים, הוא לא התחמק מידי החוק, יובא בקרוב לדיון בעון מסירת עדות שקר.

אסונות ו

פינוי על ידי אש

בימים שתושבי הארץ היהודיים שלשלו בהתלהבות כספים לקופסות הכחולות של הקרן הקיימת לישראל, על מנת שזו תקנה את שטחי הערבים, לא תאר לעצמו איש מה' תורמים כי דואק בליבה של תל-אביב, בי' אחד המקומות המרכזיים של העיר, ישאר ל' פליטה שטח ערבי גדול למדי, יטריד משך שנים את ראשי העיר.

היה זה מוחמד ח'נאווי, ערבי עשיר, ש' החזיק בשטח, הרשה לתושבים יהודים ל' הקים עליו צריפים — תמורת תשלומי שכר דירה. זה היה לפני שלושים שנה. מאז לא השתנה הנוף בשכונה זו שברחוב דיונוגוף פינת המלך ג'ורג', אף כי בבעלות על הי' קרקע חלו שינויים: ח'נאווי נרצח על ידי בני עמו; השטח הועבר, עם הקמת המדי' נה, לידי האפוסטרופוס על הרכוש הנטוש. תל-גורדיה, כך נקראת השכונה, קפאה על

* לבקשתה נערך חלק מן המשפט בולתיים סגורות.

פורצת סילביה ויטנברג

הפסימי אמר: שנתיים

הפשעים במדינה, אולם המאבק, שעבר ביני' תיים לנכנס, נסתים לבסוף בנצחון השופ' טים, שהדפו את ההתקפה על המוסד הרם ביותר במדינה. טען שר המשפטים: השופ' טים עשו את עבודתם בנפרד, על פי מצפונם של כל אחד. אי אמון בהם יתפרש כמלחמה נגד הצדק. פושע מסוים אינו צריך לסבול

יעקב שמינר והכלבב הניצוד

"אולי בעוד 30 שנה."

לה להמיט עליהם אסון. הם הסתתרו ביער, התחבאו חדשים רבים בתעלום ביוב, אותי זמן עמדה יאנינה ללדת, והתלאות שעברו עליה, הליקויים במזון, גרמו לאסון: היא ילדה בן ששכלו לקוי, כמעט באותה שעה בה הבקיעו הרוסים את ביצורי וארשה. משפחת סקאלסקי עלתה לישראל, קיבלה דיור בשיכון עמידר ברמת-גן. הבן, פליקס, גדל בינתיים, אך שכלו לא התפתח, נשאר כשל תינוק, ולאדיסלאב, שהיה במקצועו מהנ' דם חשטל, היה עסוק בעבודתו גם בשעות הלילה, הניח את הסבל על שכם אשתו. יאנינה סבלה שנים, עצביה נתערערו בהדרגה, אחד השכנים התיידד עמה, השתתף בצערה, הצליח, לאחר זמן, לכבוש את לבה. סקאלסקי, שהרגיש בדבר, ניסה להציל את המצב, שלח את פליקס למוסד בזכרון יעקב. אולם אז היה כבר מאוחר מדי. יאנינה ביקשה גט, החליטה להתחיל בחיים חדשים עם מאהבה.

טיול בגן. סקאלסקי נדהם. הוא ידע כי לא יוכל לחיות בלי אשתו, אותה אהב מאד, והיה קשור אליה בקשר שלא תיאר כי יניתק אי פעם. הוא עשה הכל, שכר עורך דין, ניסה בכל הדרכים למנוע מאת יאנינה את הצעד הגורלי. כאשר נוכח כי אפסו כל התקוות, רכש אקדח קטן, הוציא את בנו מהמוסד, קנה לו דגלון קטן וביקש מיאנינה להילחט אליהם לטיול בגן שאול, המשקיף ממרומם על רמת גן. שם, הסביר, יוכלו לדבר על עניני המשפחה.

בשעה שאלפי חוגגי יום העצמאות הת' בדרו בנשף המוני בגן המלך דוד, ירה סקאלסקי שלוש יריות, שלא נשמעו בשאון השמחה. יריות אלה הרגו את אשתו, בנו ולבסוף — אותו עצמו.

שוכתה בפרס, פורסמה בהבלטה, כללה בניני' ענק למשרדים ותנויות, קולנוע, בתי מגורים בני שש קומות עבור תושבי השכונה. אולם התושבים היו בטוחים כי תכנית זו אינה רצינית וכי העיריה מעונינת רק שיסתלקו מן המקום לאחר שתפקע סבלנותם.

השבוע נראה כאילו צדקו רואי השחורות שבתל-גורדיה.

הפתלייה בערה. שמואל הוייזמן, תור שב אחד הצריפים הסמוכים לכביש, בישל לעצמו אוכל, בהעדרה של אשתו, לפתע קרא אליו קונה שנכנס לבית מלאכתו הי' סמוך. הוא השאיר את הפתליה בוערת כדי להיענות וכעבור דקות ספורות היה הצריף אחוז להבות, עלה כולו באש.

הנפגעים היו רבים. את אחד החרדים שכר זוג צעיר, שילם עבורו 1000 ל"י כדמי מפתח, השקיע עוד כאלף ל"י לשיפורים. מרפדיה, חנות עגלות, בית מלאכה לצרכי חשמל ועסקו של הוייזמן הלכו לטמיון. בדרך מקרה לא היו אבידות-אדם בוליקה ואפילו כלבלב קטן שנולד בין הקירות הבעורים, ני' צל על ידי יעקב שטיינר, סנדלר השכונה. אולם שבע משפחות נשרו חסרות כל.

מה שקרה לאחר מכן, נראה לחמור יותר בעיני התושבים: כאשר ביקשו הנפגעים ל' הקים מחדש את צריפם, נתקלו בסירוב מוח' לט של העיריה, לשלחה ארבעה פקחים ל' השגית שהפקודה חקייים.

הנפגעים לא השלימו עם המצב, החליטו לקיים שביתת רעב במשרדי העיריה, כאות מחאה. טען אחד מהם: "המפתח של העיריה הוא פשוט מאד. היא תמתין עד שכל הצרי' פים יעלו באש, ואז, אולי בעוד 30 שנה, יהיה השטח פנוי דה'פאקטו!"

דרכי אדם

שלוש יריות

על גגות קרונות הרכבת ישבו חיילים גרמנים כשבידיהם תחמ'מקלעים. בתוך הק' רונות, ששימשו, בימים כתיקונם, להובלת בהמות, ישבו ושכבו צפופים ודחוקים, נשים, גברים, זקנים וילדים. על פני כולם הסתמנה אותה הבעה: פחד. היתה זאת נסיעתם האחרונה: מוארשה עד למאידוק, שם עמדו להיות מומחים בידי הרוצחים הנאצים.

הזקנים מילמלו תפילה חרשית, אחרים גימגמו, התייפחו, גיפפו את קרביהם. בפינת הקרון עמל בלי ליאות גבר בן

הארץ

"...מסר לבילי שבת... ח. בן-מנחם, המנחם-הכללי של הדואר." (על המשמר).

התנחמנו. "המחיר היומי בפנסיון בהתאם לסוג הפנסיון מ-4 ל"י — 6500 ל"י." (הארץ).

אורי פיק, תל-אביב אבל בלי דמי מפתח.

הודוסיסן

למען החופש

כששמעו בני לאוס כי מעבר לגבול ה- מורחית של המדינה שוחטים בני ויאטנאם איש את רעהו בשם החופש, הצדק ואושר האנושות, משכו את כתפיהם בתמהון. כי לבני לאוס עצמם היו מושגים הרבה יותר פשוטים על חופש, צדק ואושר: לשבת ב- מעגל, בחברת הנשים היפות והילדים, ולעשן טבק בצחצח. הרעיון כי יש צורך לעבוד לא הלהיב אותם מעולם, והאפשרות של מלחמה העבירה תלחלה קרה בגופם. הם היו, בקיצור, עם פרימיטיבי.

בקשה אדיבה. עמים מתקדמים יותר דאגו תמיד לענייני הימשל בארץ לאוס, מ- בלי להטריח את בניה טוביהלך ומעטץ ההאנויות. לפני 120 שנה כבשו בני סיאם את הארץ, טיפלו במכרות הזהב והכסף, ב- מטעי הסבך והקפה. אולם גם הסיאמים לא היו די תרבותיים, ולפני 60 שנה הר- פיע צי צרפתי, הטיל מצור על באנגקוק, בירת סיאם, ביקש באדיבות להעביר את לאוס לידי הרפובליקה הנאורה. שמעבר ל- ים. בני סיאם לא סברו כי כדאי למות למען התהילה והשלטון על לאוס. העבירו את הארץ לידי הצרפתים.

הצרפתים ניגשו למלאכה במרץ. הם איחדו את כל המדינה, שגודלה פי שלוש כשטח ישראל ואוכלוסיתה מגיעה למיליון 200 אלף, בממלכה אחת, סללו כמה כבישים, ואחריהם גם כמה שדות תעופה. כדי לחבר את הארץ ההררית ומכוסה היערות עם שאר מחוזות הודוסיסן.

המקד לא נכחל. כשקם הו ציימין ל- גרש את הצרפתים מהודוסיסן, לא הרבה תחיל לה לחשוב על לאוס. ויאטנאם, הארץ ה- מורחית בהודוסיסן, בעלת הערים הגדולות והמטעים העשירים, ענינה אותו יותר. אולם משנעצרה התקדמותו, השנה, הודות לגשק ולכסף האמריקאי, נפנה לארץ-החלומות, שהיא אחת משלוש ארצות הודוסיסן, עצמאית-כביכול בתחום האיתנות הצרפתית. החדוש חדרו כמה ראשי-חץ קומוניסטיים למדינת לאוס. המלך הוקן, סיסואנג ונג (67), לא נבהל. הודיע לצרפתים: "אני זקן מכדי שארע נוכח הסכנה". הצרפתים, ש- ניסו לעצור בעצמם את הקומוניסטים במצ- רים חשובים אחרים, הונסו בנקל.

כמה מאות סוחרי אופיום, בני חצר המלך, והמלך עצמו, ארזו בעצלתיהם את מוזדותיהם, המתינו למטוסים הצרפתיים שיטסו אר- תם למקומות בטוחים יותר. ואילו בני לאוס עצמם לא התענינו כלל בנעשה. הם רק התפלאו שמישהו מסוגל להטריח את עצמו, לגסוע מאות קילומטרים, לעשות רשע ב- שמיים, בכבישים ובנהרות, רק כדי לזכות בתפקיד המפרך וחסר-העניין של שליטה ב- ארצם.

אפריקה

דם אדום ביבשת השחורה

מכל חלקי היבשת השחורה הגיעו ידיעות על התפתחויות נוספות בבקעה הכושית. בעיירה זעירה בדרום אפריקה, עמד לפני שורה של תלמידות, מיסיונר אמריקאי, ג'ון ברנום, ניסה להקנות להן קצת תרבות מע- רבית באמצעות שירים דתיים.

בעוד שהבקעה הנוצרית ניסתה להרגיע את רוחות שחורי העור בעזרת שיר ודת, עשה איש דת אחר, כהן נוצרי קנאי, דניאל

מלאן, ראש ממשלת דרום אפריקה את ההיפך הגמור. הוא הטיף בגלוי לעליונות הגזע הלבן, הטפה שהביאה לו נצחון בבחירות בדומיניון.

גם מתחריו בבחירות, שטראוס, חשש לגורל שני מיליון הלבנים בדרום אפריקה, המוקפים שמונה מיליוני שחורי עור. בעוד שמלאן הסית את בוחריו הלבנים (שחורי העור משוללי זכות בחירה) על ידי כרוזות צבעוניות בהם נראו לוחמי מארמאו תוקעים סכינים בגבה של אשה בלונדית, הבטיח גם שטראוס לשמור על טהרת הגזע הלבן, הגם שהוא היה פחות קיצוני ממלאן.

דרום — זכות מיעוט. בצפונה של דרום-אפריקה, בקניה, פתחו לוחמי המאור מאו בשורה של מעשי נקמה אכזריים על פסק הדין שהוצא נגד ג'ומו קניאטה, מנהיגם המזוקן, חניך אוקספורד ומוסקבה. הרצח הפך למעשה של יום יום ביבשת השנייה בגודלה בתבל.

באותו זמן, עשו הבריטים, בעלי הנסיון

רחית של שבט הקיקוי — הפגנס. המטרה: להרוג כמה שאפשר יותר לבנים.

לוקסמבורג

אהבה מלכותית

האגדה על הנסיכה היפופיה ונסיך הפו בחיר לבה, נתגשמה בשבוע שעבר כאשר נישאה הנסיכה ג'וזפיין שרלוט (25), אחות בודואן מלך בלגיה, לז'ואן (32), יורש העצר של מלכות-הנוס לוקסמבורג.

הרקע התאים לחתונה המלכותית. רחובו- תיה מוצפי הגשם של לוקסמבורג מלאו ריח פרחים שפוזרו ביד רחבה ברחובות. על הבתים התנוססו הדגלים הלאומיים של לוקסמבורג ובלגיה. הכנסייה בה נתקיימה החתונה, הבריקה מיהלומים וממדיהם המפר- ארים של מלכים, נסיכים בני משפחות מלי- כות.

אולם מאורע קטן העיב את שמחת החתו- נה. הכלה שנשענה על זרועות אביה, מלך

נערות המיסיון בדרום אפריקה

הגברים אוזדים בפניו

בלגיה לשעבר ליאופולד השלישי, ואשר לב- שה הינומה ועליה 855 יהלומים, התעלפה ב- שהגיעה אל הכומר. עתונות המכילות האירו- פית מיהרה לקבוע: "...היו אלה גישואים של הכרה...". שר החוץ של מדינת לוקסמבורג, יוסף בך, נאלץ למלא תפקיד שלא התאים ב- דיוק לשר חוץ, הכחיש את השמועות, קבע שהיו אלה גישואי אהבה במלוא מובן המלה. אם לא הספיקה שערוריה זעירה זו, הו- סיפה גם הנסיכה דה רט, אמו החורגת של בודואן, השנואה על העם הבלגי (העולם הזה 804) שערוריה נוספת. הנסיכה, שהיא בת פשוטי העם, פגעה בכל חוקי הכסס, יצאה ממקומה בתהלוכת החתונה, תפסה את מקומה של אמו של המלך ליאופולד, לתמי- הנום של כל המשתתפים המלכותיים.

אולם כל זה לא עכר את שמחתם של 130 אלף התושבים ושל משמר הכבוד ש- עמד בחרבות שלופות משך שעות אחדות. לאחר קבלת פנים, בה השתתפו שבע מאות והמישים אורחים, יצא הזוג לירח דבש באפריקה. יש להניח שכמו באגדה הם "יהיו מאושרים לנצח".

רדיו חדש

לפני צאתו מן הארץ כתב **יאשה חפין** מכתב התנצלות למוסד אחד: עליית הנוער שהזמין אותו לקונצרט של תזמורת הילדים בבן-שמך, כאות תודה על קונצרט שנתן הכנר בלונדון למען עליית הנוער, בו נאספו 9000 ל"ש. התנצל חפין: מסיבות מסר- ימות לא יכול היה להשתתף.

במלחמת השחרור פגעה פצצה שהוטלה ממטוס מצרי, בביתו של ראש עיריית רמת-גן **אברהם קריניצי**, הרסה, בין היתר, את מקלט הרדיו שלו. מאז ועד עתה, לא זכה קריניצי במקלט חדש. ביום העצמאות, במ- סיבה שערך למטה הכללי, הוגש לו במתנה מקלט רדיו חדש. לאחר מכן השתתף ראש העיר בהגדלה שנערכה באותו נשף זכה בפרס: מקלט רדיו.

כשנמסר לחבר הכנסת המפא"י **אליעזר ליבנה**, כי בספר הפלמ"ח נזכר שבעתון אותו ערך בשעתו, מלחמתו, כונו ה- פלמ"חאים כ"משחמטים בעלי פנקסי שרות", השיב ליבנה: "אני חושב שזו בדיה. אורבא, שיראו לי את זה!"

תדהמה השתררה במושבה הצרפתית ב- ישראל שפירסם הארץ את מאמרו של **עמוס אידון**, שטען כי שר-החוץ הצרפתי לשעבר, **רוברט שומן**, נתן לו ראיון מיוחד. הסיבה: אילון תיאר את שומן כי "כסוף שיער". טענת הצרפתים: שלושת סימני הדרך של צרפת הם הגיל של **מייס- טינגט**, הזמרת בת ה-80, והקמצנות של השחקן **מוריס שבדיה** והקרחת של רוב- ברט שומן. אפילו במיקרוסקופ קשה לגלות על ראשו סימן של שיערה. השערת הצרפ- תים: אילון לא דיבר עם שומן אישית, הש- תמש בהרצאה של שומן, שפורסמה בצורת חוברת.

גיזב חדש

בעת ביקורו בארצות הברית זכה יושב ראש המועצה המדעית, פרופסור **שמואל סמבורסקי**, לחוג עם **אלברט איי- נשטיין**, את יום הולדתו ה-74, של האחרון. רב אלוף **יעקב דורי**, מנהל הטכניון, ביקר באקדמיה הצבאית האמריקאית בווסט פוינט, קיבל מידי מפקדה את כבוד.

אורי מוין, ממנהלי שרות הנסיעות ה- ממשלתי, זכה עם ביטול השרות, לגיזב חדש, הצטרף ל"חברת השילומים".

במחלה צעירה נדבקה שחקנית הקולנוע **שירלי טמפל** (26) המחלה: אדמת, אותה קבלה מבתה הפעוטה.

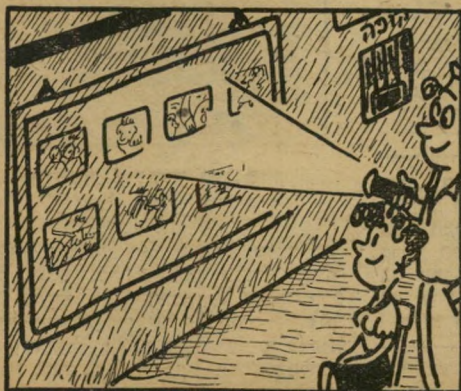
בעלה של שחקנית הקולנוע האיטלקית **פיליבנה** (האורז המר) **מנננו**, שהוא במאי סרטים, ניגש להסרת האודיסאה, שתהיה מושתתת על יצירה מאת סופר בעל שם חדש בעולם הקולנוע: הומרוס.

שחקן הקולנוע בעל המשכורת הגבוהה ביותר הוא **טירון פאואר**. השכר: מאה אלף דולר בשבוע.

בבחירות הקרובות לסינט האמריקאי, תו- פיע מועמדת חדשה במדינת מיסורי. המר- עמדת: **מרגרט טרומן**. בתו של הנשיא לשעבר.

כאשר ניגש הרמטכ"ל, רב-אלוף **מרדכי מקלף** למשרד הקיצוב שבעיר מגוריו, כדי להוציא פנקס מזון, נתבקש על ידי הפקיד לשב לבסיס, להביא ממשלה המחנה אישור שהוא אוכל מחוץ למחנה.

ומהטקיה

כוח ומאפשר משחק משובח, ביחוד מצד סרדריק מארץ' בתפקיד וילי לומאן ומילדרד ראנוק כאשתו. היא בצעה את התפקיד הזה גם על במת ג'ירוריק.

סוף סוף לומאן. כאשר קיבל על עצמו, בסוף 1948, הבמאי אליה (חשמלית) קרויה תשוקה קאזאן את תפקיד העלאת מות הסוכן על הבמה, פנה במכתב אל פרדריק מארץ', שעשה אותה שעה בלונדון, הציע לו ולאשתו פלורנס אלדריג' את התפקידים הראשיים במחזה.

מארץ' היה טרוד אותם ימים בעבודה על הסרט כריסטופר קולומבוס (אשר לא עלה יפה, נגזר), בקש מאשתו שתקרא את כתב היד. היא עשתה זאת, ומאד רצתה לשחק בתפקיד אשת וילי. אולם בראותה כי מארץ'

פרדריק מארץ' קדייר קארנטון ("מות הסוכן") כושר המיקוח יורד פלאיש

עייף, הודיעה לקאזאן כי לא יוכלו להופיע במות הסוכן. התפקיד נמסר ללי ג' קוב שהצליח בו מאד, ואחר הופיעו בו שחקנים כגון לוק הארט, שהחליף את קוב, ופוק מוני ששחק בלונדון. כאשר החליט סטאנלי קריימר להסיר את המחזה הזמינו הוא והבמאי לאולו ריט את מארץ' לבצע את התפקיד שהוצע לו לפני שנים. הוא לא איכזב — לא אותם ולא את הצופים.

בקצרה

הרכילות המשושלת בעל מנסה, לשחא לסלק את אשתו, בסרט שאינו מ' שכנע. קלודס קולבר.

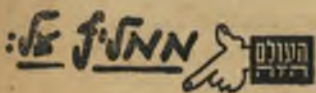
שבעה חסאים. סרט אפיוזי אוי דות שבעת החסאים הנוראים. ביניהם: זלי לה, תאורה, קנאה, כעס, משעשע במקומות אחריים, בנאלי באחרים. תמיד מעניין. שבעה במאים צרפתים ואיטלקים. שחקנים משובחים לרוב.

תעלולי הלידי לוורלי. סא-טירה חברתית, לפי מחזה של פרדריק לונס-דייל. אודות נוכלת יפה. גריר גארסון. פביולה. נוסח מקוצר של היצירה ה' צרפתית-איטלקית על רקע צמיחת הנצרות ברומא. מישל מורגאן.

באקספרס לסקין. מלודרמה אנטי-קומוניסטית, חסרת שחר וטעם. ג'וזף קוטן. הצלף. דרמה פסיכולוגית אודות רוצח נשים.

משחקים אסורים. זועות המלחמה משתקפות בעיני ילדים. סרט מבוגר לקהל מבוגר.

גשר וואטרלו. סוחס הדמעות ה' ישן אודות נערה ההופכת זונה. ויויאן לי, רוברט טיילור.

שבעה חסאים משחקים אסורים

חגיגות

בלי ישראל

מכל הפסטיבאלים של סרטים, ומספרם מ' גיע לעשרות, שני המפורסמים ביותר הם זה של קאן, צרפת, הפותח את העונה, ושל ונציה, איטליה, הנועל אותה. בפסטיבאל מהווים הסרטים המוצגים תירוץ מרכזי ל' כל מיני נשפים והילולות מפוארים.

כאשר הודיעה קצינת העתונות של ה' פסטיבאל בקאן, קריסטיאן רושפור, ברא' שית השנה, לכל העתונאים, כי תלבושת חגיגית היא הכרזת כלל הצגות הערב של הפסטיבאל, מהרו רבים לשאול בגדים מחבי' ריהם הרשמיים יותר. אחד שלא טרח כלל להופיע בשמור היה פאבלו פיקאסו, שבא

"שכחה, כנראה, כי הערבים אינם אוהבים ריקודי סלון אמריקאים."

יתכן כי במדי המחזה היה מופרז במקצת. אך במאי הליגה בטוחים כי צופה הבא מ' רתוק לא יוכל להתעמק בפרטים. הוא יס' תפק בהצגה הכללית — והמחזה, לדעתם, מוכיח בעליל כי אין מקום למדינת ישראל במרחב.

הלבנון

המועמד הארמני

בעיירה הקטנה בזומר, בקירבת בירות, יושב גרגורי אגאניאן, ראשם הוותיק של קרוב למאה אלף קאתולים ארמנים במרחב. החשמן, שנולד בארמניה לפני 57 שנה וחונך בסמינריון רוסי בטיפליס, בירת גורגיה, נחשב, בעיני רוב בני עדתו, למועמד רציני לכסא האפיפיור ברומא.

מאז מחלתו האחרונה של האפיפיור ה' נוכחי, פיוס ה'12, עלתה על הפרק שאלת יורש. גם גילו המופלג (78) של האב הקדוש עודד ניחושים. משך 400 שנים בחרה הכנסייה הקאתולית באפיפיורים ממוצא איטלקי, ויתכן כי גם הפעם יקום המינהג. אולם ישנם סיכויים כי הכנסייה תרצה להפגין את ער' למינות, תבחר בלא-איטלקי. הרציני שבין המועמדים במקרה זה: החשמן גרגורי אגא' גניאן.

לבחירה זו עלולה להיות תוצאה צודית, אך חשובה ביותר לישראל: החרפה חמורה של היחסים בינה לבין הוואתיקן, החרפים בלאו הכי, אם ברומא ישב קאתולי אדוק שהוא גם תושב ארץ ערבית.

למרות ש'350 אלף ארמנים היושבים בארצות ערב אינם מהססים — בשיתות פרטיות — להביע יחס של עליונות וזלזול לערבים, מעמדם בארצות המרחב עדין ביותר, מאחר שהם המיעוט הלאומי היחיד שאין לו עצמה המגינה עליו. אפיפיור ארמני, יהיה יחסו האישי לערבים אשר יהיה, ית' ש' כ'דיא בעיבר' שיה' אי' ז' וז'יר כ'בני

מבעד למסך החול

הצגה באור הנכון

כמחזה מבויים ומנוהל היטב, מתקדם המצב המדיני במרחב לקראת שיאו — ביקור שר החוץ של ארצות-הברית, ג'ון פוסטר דאלס. זה זמן רב שלא שררה תסיסה כה רבה: ביקורים קדחתניים של שליטים ערביים, הכ' רזות וגאומים קיצוניים, כינוסים, איומים, סכסוכי-גבולות רצחניים. הכל כדי להציג בפני האורן האמריקאי המכובד את המחזה באור הנכון.

לפי שמועות שהופצו עם הודעת דאלס על רצונו לבקר במרחב, כללה תוכניתו נסיון להשיג הסדר כלשהו בין ארצות ערב וישראל. לשם כך, נאמר, ישתמש השר ה' אמריקאי באמצעי לחץ כלכליים נגד ישראל, יעמיד את עזרת ארצו לערבים בסימן שאלה. בכל זה, ניתן להבין, דעתו של השר היא כי הסדר בעיות המרחב הוא דבר אפשרי בהחלט, דורש רק קצת שכנוע.

הערבים יצאו להוכיח לו את ההיפך. הקרע הרציני שנתגלע בליגה סביב עמדת מצרים בבעית הסואץ (העולם הזה 808) חוסל במ' הרה. בפגישה בין נגיב ונשיא הלבנון כמיל שמעון * החליטו השניים על הידוק קשרים, הגיעו לידי פשרה.

ענין קדוש ביותר. הליגה, לפי הסכם זה, תתמוך תמיכה מלאה בדרישת מצרים לפינוי הצבא הבריטי. מצרים, מצידה, הס' כימה להקמת ארגון הגנה מרחבי, שיהיה מבוסס על הסכם ההגנה השיתופית הקיים כבר בין חברות הליגה, יקבל ציד מארצות הברית. נגיב גם הכריז כי ענין ארץ-ישראל הוא ענין קדוש, לא נושא למשחק דיפלומטי מפוקפק.

המאורעות על גבול הירדן הוכנסו אף הם לתוך המחזה. תחנות השידור, העתונות, המנגנון הדיפלומטי, נאחזו בהם, ניפחום 'מידים ציונים'. אם היתה דרושה עוד

ריקוד ערב-ישראלי לפי תוכנית אמריקה ("אל ציאר", בירות) לקראת האורח החשוב

הוכחה כי לא יתכן שלום עם היהודים, הכריזו, "הרי ניתנה עלידי היהודים עצמם בצורה שאינה משאירה כל ספק". "תוכנית אמריקה להשכין שלום בין יש' ראל לערבים היא בלתי-מעשית ביותר", כתב אל-ציאר הביירותי. על שעריו פורסם קריקטורה להסבר דבריו: נערה (ישראל) וגבר ערבי (ארצות ערב) רוקדים לצלילי מנגינה של מנגן (איזהואר) כששניהם מח' זיקים פגיונות. "אמריקה", סיכם העתון,

* חניך שני של אותו סמינריון לכמרים: יוסיף ויסא'ר'ונוביץ' סטאלין. * * ב'1946 הציעה ברית המועצות לקבל כל ארמני שירצה בכך, כאורח ברפובליקה הארמנית הסובייטית, בתנאי שישתקע שם. אלה שלא קיבלו את הצעה איבדו את זכותם לאזרחות וחזות המדינה הארמנית.

* אשר בה נכח גם אמיר טעוד.

סרטים

"מות הסוכן"

העיבוד הקולנועי של המחזה המפורסם מאת ארתור מילר, היא יצירה חזקה, מוע' זעה ומכאיבה — הוקעה אכזרית של פולחן ההצלחה האמריקאי.

זהו המעשה, הידוע לרבים שראו את ה' מחזה ה'בימה, אודות וילי לומאן, הסוכן הנוסע, הרוואה את עצמו בהגיעו לשנות הע' מידה, כאדם אבוד. כוח הזכרון שלו נחלש, כושר המקוח שלו יורד פלאים. הוא מבקש להיאחז במציאות החדשה, אבל אינו מסתגל אליה. הוא מסתכסך עם שוין בניו, בהם תלה תקוות גדולות, והמאכזבים אותו. לבסוף הוא מתאבד. הסוכן מת.

כאשר הוצג המחזה על במת ג'ירוריק, ב' תחילת 1949, הביא לדמעות את הקהל ה' ג'ירוריקי שאינו נוטה, בדרך כלל, לרגשנות. הוא חשף, בסידרה של תמונות מהירות ומוע' זעות, את עולמו של האמריקאי המטריאליס' טי, עולם החלוי על בלימה, עולם המחויב להתמוטט במקום או במאחור. הסרט, כמו המחזה, צופן מידה רבה של

יסתגלו לטלביזיה יותר מאשר אנו עלולים להסתגל אליה. יתכן מאד כי דאגת ילדינו, לכשיגדלו, תהיה: מה יקרה לבנותיהם כאשר תסוּסנה בלבות את סוף השבוע על הירח?"

ברסומות לשינוי המין

כאשר שינה, כפי שטען, ג'ורג' יורגנסן את מינו מזכר לנקבה (העולם הזה 790) ואת שמו לכריסטינה, הסתובב גם גלגל מזלו. הוא הפך, מעלם צעיר ובלתי ידוע, לאשה צעירה ומפורסמת. כאשר הגיעה כי ריסטינה בחדש שעבר לניו יורק, בה גולדה לפני 24 שנה, החלה בקריירה מפורסמת (ומכניסה) שכללה הופעות בשידורי טלביזיה. כמו כן מכרה כריסטינה לאחר העתונות הנפוצים בעיר, בעבור סכום כסף ניכר, את הזכויות על סיפור חייה הכפולים.

היא הפכה להיות דמות מוכרת במעודנו לילה, בהם נראתה בחברת כוכבי קולנוע ותיאטרון, עתונאים ידועים, מיליונרים צעירים. אף על פי שהיה ברור לכל שכל הגברים האלה יצאו אתה לשם מטרה אחת: לזכות במקצת מן הפרסומת שליוותה את כריסטינה, עורר המקרה סקרנות אירונית לדידי בקרב הציבור הרחב.

בשבוע שעבר, הפריך כתב הפוסט הגניירוקי את כל האשליה, כאשר גילה כי יורגנסן לא היה כלל אשה, אלא גבר שאבד את גבי ריוותו.

שינוי של תמימות וצביעות. ג'ורג' היה בעל סטייה מינית מסוימת המת-

כריסטינה יורגנסן
משנה מ' — משנה מז

בטאת בשאיפה חולנית להתלבש ולהיראות כאשה. הוא שמע כי בדניה מטפלים רופאים במקרים כאלה, פנה אליהם והם ניסו להופכו לאשה בעזרת זריקות של הורמונים נקביים. כאשר נוכחו בכשלונם, נתחו אותו, לבקש, שתר, הרחקו את אברי המין שלו.

בשאלת הטיפול בטרנססבסטיזם (השם המדעי של הסטייה) קיימת מהלוקת בין הדעות המוחים האמריקאים לדנים. טוענים רופאים ארצות הברית: אפשר לרעא מקרים כאלה באמצעים פסיכואנליטיים. אין הצדקה לניתוח. לעומתם טען ד"ר ג'ורג' סטורופ, הרופא הדני שטיפל ביורגנסן: טיפול פסיכואנליטי טרם הראה תוצאות חיוביות בשום מקרה מן הסוג הזה.

ברוב מדינות ארצות הברית ניתוח כזה הוא בלתי חוקי, אפילו לגבי פושעים מיניים. אולם, הסביר ד"ר סטורופ, הטיפול הדני בפושעי מין הוכיח את יעילותו. בעוד שבארצות הברית חוזרים 43 אחוז מן הדינושעים על פשעיהם, בדניה, בה סורסו — מרצונם החופשי, במקום עונש — פושעים מיניים, חזרו על מעשיהם רק 3 אחוז.

הרופא הדני ראה בגישה האמריקאית שילוב של צביעות ותמימות. אמר ד"ר סטורופ: "מזר שמוטר לרופא לנתח כל אבר, כולל המוח, אך אסור לו לגעת באברי הדינושע... זוהי שטות!"

בישיבה משותפת של רופאים ואנשי חוק, שהתקיימה בבירת דניה, הוחלט להמשיך בגינתוהים אלה. אך במרבית ארצות העולם יוסיפו הגינתוהים להיות בלתי חוקיים. תוצאה: עד עתה הגיעו לדניה 600 בקשות מארצות שונות לבצוע סרסוסים, אבל הם ייעשו מעתה רק באורחי המדינה. לא בני רים. הסיבה: פרסומת מזיקה למדע הדני היתה אחת התוצאות של מקרה יורגנסן.

השנאה בלבן

כשהודיע בשעתו רדיו מוסקבה על האשמת ממשלת ברית המועצות נגד הרופאים היהודיים, נדהמו מדינאים רבים. אולם אנשי מדע, שזכרו את תולדות הרפואה, ובעיקר את תולדות הרפואה היהודית, נדהמו פחות. ההיסטוריה של הרפואה לימדה אותם כי עלילות והשמצות נגד רופאים יהודים היו מקובלות מאז ומתמיד.

בהרצאה בפני החברה לתולדות הרפואה ומדעי הטבע, שהופיעה השבוע בצורת חוברת, אמר רופא ירושלמי וחוקר מוסמך בתולדות הרפואה היהודית, ד"ר יוסמן מונטגר: "רופאי ישראל... הצטיינו מאז ומעולם בידעיותיהם, באחריותם, ביסודיותם ונכונותם להקרה... אך כל אלה לא מנעו בעד יצר ההתחרות, הקנאות הדתית, שנאת הגזע ובעד שיטת האמונה שבין מזרח ומערב מלציגם כרוצחים..."

כבר בימי הביניים הצטיינו הרופאים היהודים בגישתם המדעית היסודית לרפואה, בניגוד לטיפול הרפואי שהורכב מדעות קדומות ומעשייכשפים של מרבית הרופאים הלאיהודיים. זה עורר את זעמם של הגוים רים שראו ברופא היהודי מתחרה מסוכן. **מאסר לחוליה.** האויב העיקרי של הרופא היהודי היתה הכנסיה הנוצרית, שהפעילה צוים שונים כדי לאסור על החולים הנוצרים לקבל טיפול מיד רופא יהודי, איימה בהדחת העוברים על האיסור מתוך הכנסיה. ומן רב היו הנזירים למעשה הרופאים של הרחוב האירופי, אך כנראה שידעיהם הרפואית של הנזירים היתה מספקת כדי לדעת שמוטב שבהם יטפלו רופאים יהודים, ואכן רוב רופאי המנזרים היו יהודים.

בשנת 1300 עלה כומר בשם ארגלדוס לרומא, האשים את הכמורה בפני האפיפיור בוגדאפאזיוס ה'8: "בשעה שכתוב שכל נוצרי המוסר את גופו לטיפול רפואי בידי יהודים דינו חרם וקנס, כולנו רואים שכמעט שאין במנזרים רופאים אחרים, אלא יהודים!" כנראה לא ידע אותו כומר מאששים, ששם רופאו הפרטי של האפיפיור היה: יצחק בן מרדכי.

מדיניות רפואית. כמה וכמה האשמות הוטחו בפני הרופאים היהודים. רבים האשימום בכישוף, בהדחת חוליהם מן הכנסיה, ובהשתתפות פעילה במזימות מדיניות. וזאת בעת שהשליטים עצמם ביכרו להעסיק רופאים יהודיים, דוקא משום שלא חשדו בהם במזימות פוליטיות, כי מעמדם הנחות הוציאם מכלל הפעילות המדינית. רופאים רבים הצליחו לקשור קשרי ידידות עם שליטים שונים, וכמה מהם הגיעו לדרגות שרים ורוננים.

עוד במאה ה'14 נשמעה טענה בקסטיליה כי "דעתם של כל המחזות הערים והכפרים... היא שכל מעשי החוֹכְבָה והרצח, שכל האסור נות והפגעים שפקדו את הארץ לאחרונה, מעשי יהודים הם..."

רופאי מוסקבה. גם ברוסיה פעלו מאז ומתמיד רופאים יהודים מפורסמים. הראשון המוכר לעולם המדעי היה אנטון ארגנשטיין ששרת בחצר הצאר. מאז ועד אחרון הצארים לבית רומאנוב, שרתו את מלכי רוסיה רופאים יהודים, אשר גם נגדם לא חסרו עלי לות מפעם לפעם.

בעיני המונים נבערים, נוח היה מאז ומתמיד להאשים רופא, שהיה איש מסתורי, שהוא מנצל לרעה את מעמדו המדעי, מה גם שקיים היה צירוף נוח כל כך כמו רופא ויהודי. אף בברית המועצות של המאה ה'20 נוצלה העובדה כי מרבית גדולי הרפואה היו יהודים, לשם תכנון מדינית פנימית. ייתכן כי מותו של אחד החולים של תשעת הרופאים היהודים במוסקבה הוא שהציל אותם הפעם מעמוד התליה. החולה: יוסף ויסריונוביץ סטאלין.

סוף שבוע על הירח

רופא אמריקאי הביע, השבוע, את חששו כי כתוצאה ממנהגם של ילדים אמריקאיים לטפח על בטנם על ההצפה וההשעין את סנטרם על ידיהם ולהתבונן בתכניות הטלביזיה במקלט שלדי הכותל, הם עלולים לקבל, לכשיגדלו, מה שאותו רופא מכנה בשם "סנטר טלביזיה".

פשר הדבר הוא כי הדור הבא עלול להיות מבויך באנשים שסנטרם יהיה דומה במידה מסוימת לסנטרם של בניטו מוסוליני — מזדקר ובולט כלפי חוץ.

היתה זו רק אחת הדאגות שהטרידו את מוחות האמריקאים לאור השפעתה העצומה של הטלביזיה על הדור הצעיר. אולם פסיכולוג אמריקאי, ד"ר יוסף סקובה הכריז בתשובה לשאלות הורים רבים: "עדיין לא עמדנו, כפי הנראה, על העובדה שהורינו היו בטוחים שכולנו נהרג על ידי מכונות. עלינו להבין אחת ולתמיד שילדינו

גזר תנובה

הייתי נשבעת ששמלתה חדשה, אלמלא ראיתה אתמול במו עיני מוציאה שמלה זו מ"ק ש"ת"

ק ש ת
מוקה וצובעת

אין צורך במזומנים!

רכשו את כל הדרוש לכם כגון: **הלבשה, רהיטים, רדיו וכי** בתשלומים נוחים בעזרת פנקס הקניות של:

א א א

ארגון לאשראי בע"מ
תל-אביב, רחוב הס 4.

דוגמא
אחים בזרנו בע"מ

מרפסתך **היא שימושית**
דירתך **היא קרירה**

רח' הרצל 89, תל-אביב, טל. 5475

הזמנה

מרכז ארגוני פולין-סקלה וארצות שונות, בשותף פעולה עם המחלקה התרבותית כניה"ע בנשיאות הרב יצחק אשכנזי ירושלים-ת"א, ת. ד. 3085 ת"א.

מוזינים את החבריים, חברי נשיאות הכבוד, הרבנים הראשיים, ראשי ושרי המדינה, הסופרים, העתונאים, נציגי כל חלקי העם והאזרחים מכל הארצות, לפתיחה החגיגית של הכנס שתתקיים בערב ל"ג בעומר, במוצ"ש 2.5.53, בשעה שמונה בקפה "פאר", בתל-אביב, רחוב ביאליק 2.

על סדר היום:

קבלת פני האורחים הנכבדים, הסופר, העתונאי והדרמטורג הכשרוני בחסד עליון, יו"ר הסופרים בניו יורק, המפורסם, מר חנא גודספלו, ליד סקלה, ורעיתו, חברי נשיאות הכבוד שלנו; פתיחתם מחדש של חוגי ישיבת אוניברסיטה לעם, בע"פ ובכתב — "כרם זיבנה" — "דת ותרבות" — "דת ומדע" — וכו'. הנצחת זכר הקדושים ושמות הנשואים בחיים; דו"חות ובעיות אקטואליות.

בברכת ברוכים הבאים ושלום
ה מ ז כ י ר ו ת

אתלטיקה

הקפיצה הגדולה

על חלק גדול מהאתלטים, שזכו לתשבות מפיו של מון, עבר רגש הקלה ושביעת רצון. אחד מהמעטים שלא זכה לכך, קיבל רק לטיפה על זרועו, בתוספת מילת עידוד, היה צעיר נמוך קומה ושחור: דוד קושניר, חבר הפועל יזרעאל.

פעם עזר את התפעלות חבריו כאשר הופיע לאימון כשעינו האחת נפוחה ככדור טניס. דור, בן לאב ממדל דבורים בנבצתיים, פתח בבגנה את פתח אחת הכוורות. זרם של דבורים יזנק על פניו, שיתק לחלוטין את עינו. למרות הכאבים הקשים, בא האתלטים הצעיר לאימון, עשה את כל מה שאמר לו מאמרו, זכה לשבח מפיו של מון: "כך מתנהג רק אלוף!" היה זה סמל לדרך של דור על מסלול האתלטיקה.

כיצד ביצע את הקפיצה הגדולה הזו?
אומר דוד: "זאת יודעים רק שניים: אני
והמגרש!"

היאבקות

ה'ישראל' האכזז'י

משחק הראגבי האנגלי, למשל, שהיה •דוּעַ
מאז כמשחק פראי ומסוכן, הפך ביבשת
החדשה לכדורגל האמריקאי, משחק בהרבה

„הרבאי מישראל“. לפני חדשים מספר
שידל מארגן תחרויות את מר ישראל, רפאל

”מונקי ביזנס — אז מה?”

אולם לשיא הגיעו מחדשי הספורט באר
ריקה כאשר דחו את ההיאבקות הלאסית.
הנהיגו התגוששות מסוג אחר. עוד לפני
75 שנה המציאו מתאבקים אמריקאים את
הספורט האכזרי הנקרא תפוס כפי יכולתך.
שם ההיאבקות החדש מסביר היטב מה
עושים היריבים מחר השעה שהם בזירה.
למרות שהתאחדות החובבים הכריזה חרם
על ענף חדש זה, ההמונים הרחבים החלו
וגררו את אולמות הספורט, חנויות בשרו
נה לברבט אלם לברבט מונטגום עם תח

היאבקות catch as catch can חופשית.

העיקר — **הכתר**. עד כה לא נוצח
הלפרין אף באחד מ־65 הכתובים בהם השתתף. 52, ניצח, 13 יצא בחיוב. מאזן
חיובי למדי, שהיה לכל הדעות צריך להתייחס
אליו חובבי הספורט בארץ. אולם הלך רוח
משונה עדיין שורר בחוגי הספורט בישראל
לגבי הידיעות מארצות־הברית, הנחשבת,
בכל מה שנוגע לפסגות, למדינת הבולש
ה

אמר חסיד מושבע של הלפרין: "מה מענין אותנו אם עושים שם 'מונקי ביזנס'?"
העיקר שיש לנו סוף סוף ספורטאי העלול לזכות בכתר עולמי. וזה העיקר!"

במקום

בניגוד למאורע הישראלי, היה האמריקאי ענין של מהירות. ובניגוד לישראל, שם לא נפצע השנה אף אופנוען אחד בתחורות, דהרו באמריקה כמה מתחרים ישר לגן־העדן רצון הכבישים, השמור לאופנוענים. שלושה אנשים, ביניהם צופה אחד, נהרגו, גולגולת אחת רוצצה, רגל אחת נשברה.

שום מרים ירון לא חיכתה לו כדי להדביק נשיקה ללחייו המגואלות בשמן. במקום זה התנחם גולדשמיט בפרס אחר: 2500 דולארים במזומנים.

* הלפרין הוא איש שומר דת, אמתלה מצוינת לפרסומת.

		8	7	6	5		4	3	2	1
13				12		11			10	9
	18				17			16		15
						21			20	19
	24						23			22
		28		27				26		25
	32				31				30	29
37		36				35				34
			39							38
	43			42		41				40
		47			46		45		44	
				49						48

חשבון ספרות

מאוזן: 1. אליק היה אחיו והוא עורכו ה־
פרותיו של עיתון העולים „אומר“; 5. „עד
גה“ הוא כרך כתביו 11; 10. אחד מגיבוריו
הוא תומס מן; 12. על מפלגה זו עבר ובהנה
דסם ג. 3. „ישראל ספר“; 14. הדרך המפסד
נגו לקנות ספרים אמריקאיים בזול; 16. אחד מ־
גיבוריו של „קק וואיט“; 18. על גינתה
רשתו המפורסמת של ישו מצטור; 19. עליה
סופר „בבראשית“; והיא בת יחידה לאב מטופל
תרבה בנים; 21. אדם הכותב שירים שקטים
עצמים; 22. כאן, באמית; 23. התכונות ה־
רבות; 24. מפקד כחה; 25. סיפוריו הם מ־
יקה; 27. תוארו של גיבורו העיקרי של
„רונס“; 30. מאתיים חמשים ואחת, בגימטריא;
31. לפני שאחריו קסטלר החל עוסק בתביבה,
צעה להיות כזה; 33. מידת הנפש התלמודית
שכיחה; 35. בעלו של „נרקיס וגולדמונד“;
36. הטייל, זרק; 38. הוא כתב את התריסר
„היות זופה“ וכמוכן, את „ענבי זועם“; 39.
ני אחים גרמניים שהתפרסמו בסיפורי הילדים
להם; 40. אלוהים, „... ועלינו!“, 43.
בתע, המטיף התלבוט; עברית: ערבי; 44.
וההול של דוד זה התפרסם מאד; 46. מדי
עם מפרסם בעיתון זה ש״י עגנון את אחד
סיפוריו הקצרים; 48. צורת סיפור; 49. שמו
פסטי של בעל „שמעון צהמרא“.

אני יוצא לחופשי

מאת יחיאל בשן

יחיאל בשן, ברח דברית-המועצות עם פלישת הגרמנים לפולין, נשלח שם למחנות עבודה בצפון הרחוק. רק הודות לתחבולות רבות ומנה גדושה של מוז הצליח להשאר בחיים, לגבור על תנאי המחנות הקשים, עם הפלישה הנאצית לדברית-המועצות, הכריזה המדינה על חנינה לכל הפליטים הפולניים.

נכנסנו לקרונות משא פשוטים, בהם הותקנו תנורי פח; עצים לא חסרו בדרך. כשניתן לרכבת האות ללון, הוריד טראסוב ברגע האחרון את פרוותו מעוררת הכבשים והשליכה לעברי, בנוו הרכבת הוא הספיק להחזיר לקרון שלי תיבה מלאה קופסאות שימורים. רציתי להחזיר לו הכל, אולם הוא צעק: "אל תדאג לי, אקבל פרווה אחרת בחזית". הוא נפנף לי בידו, עד שנעלמה התחנה.

נסענו כמה ימים. לאורך מסילת הברזל עוד עבדו עזורים פולנים, שנכללו בחנינה, אבל שפקות השיחרור טרם הגיעה אליהם. השלטונות המקומיים, שלא יכלו למצוא תחליף לכוח העבודה, פשוט התעלמו מפקודת החנינה. הם היו נאלצים לסגור את המנסרות או את המכרות אם היו משחררים את אלה שהיו זכאים לכך. והימים היו ימי מלחמה לחיים או למות. המסכנים ראו את החופש רק לאחר זמן רב, כאשר החליפו אותם באומנים מליטא, לטביה ואסטוניה, שהוחזקו בבתי הסוהר ברוסיה המרכזית.

נכנסנו לאסיה התיכונה, הרכבת שרכה את דרכה על פני ערבות קאזאכסטאן האפורות.

קאזאכסטן היא רפובליקה השווה בשטחה למאה מדינות כמו ישראל. המרחק בין תחנה לתחנה היה לפעמים מאות קילומטר. הרעב החל להציץ לנו. המשוחררים הוציאו את כל כסף וחלישי האופי הספיקו למכור את הנעליים כדי לרכוש קצת אפרסקים. מקאזאכסטאן עברנו לאוזבקיסטאן. מישו, שקנה בדרך ספר גיאוגרפיה, מצא, לפי המפות המצורפות, שאנו נוסעים ישר לפרס. מצב הרוחות התרומם. הפולנים מלידה פשוט בלילות, בשעת ההפסקה בנסיעה, על הקולחוזים האוזבקים וסחבו שקים מלאי ענבים. פעם התגנבו לעזר ושחטו 20 כבשים.

השלטונות היו אובדי עצות. הם לא מצאו עוד לעצור אנשים שזה עתה שוחררו בחנינה ומתכוננים "למות בחזית נגד האויב האנושי". אבל הוזהרו, שאם מעשים כאלה יישנו יעצרו את כל השיירה.

בהאמיני בתמימותי שפנינו לפרס, החלטתי לבזבז את כל האוצר שאגרתי ב"מחנה הנכים" ובמחנה העבודה. ארבעה ימים רצופים החזקתי את השיירה על חשבוני. אלפי הרובלים התעופפו מידי. הן בקרוב נהיה בפרס ואחר כך בארץ-ישראל, חשבתי. למה לי רובלים?

אחרי חדשים של נסיעה בקרון אחד הגענו לצ'ארדז'א, עיר בגבול אוזבקיסטן וטורקמניה. השלטונות אמרו לנו שכאן אנו יורדים, אולם הפולנים התמרדו ודרשו להמשיך בנסיעה.

ביום בהיר הוקפה הרכבת על ידי כוחות ג.ק.ו.ד. שיצו עלינו לרדת מן הקרונות. ארשת פניהם היתה חמורה. כך

שקבלתי מידי לקוחותי עבור הצוירים (תקבל יותר ימים בדרך!). לא מחיתי. הסתייף את מגפי הצמר שלי ונתתיים במחנה לסיני משה.

במעברה הראשונה מצאתי כשתי עשרות "פולנים" (קרי יהודים), שהובאו לשם מפינות שונות; גם הם ידעו "להסתדר". את האחר הכרתי מקודם. הוא היה סטודנט לפילוסופיה. במחנה הפך לאדריכל והקים צריפים, שעשו עם משב הרוח הראשונה.

אחר היה רופא שניים. אולם במחנה היה חיט, סגדלר, חשמלאי ועוד. שלשי היה שצן אמיתי והוא צבר במחנה עפרות והב מלש. רק מי שיועד מהו שעון בעיני איש רוסי, יוכל להביא את ערכו הרב של שעון ועוד שצן "מערבי".

חשבתי שסיפורי על היותי רופא נשים, מגיד עתידות, צייר ועוד, יעשו עליקם רושם. אולם לא מיניה ולא מקצתיה. הם הצביעו על בחור קרה, מלצר לשעבר באחת המסעדות הקטנות בלודז', שהפך רופא ראשי ולבסוף למנהל המחלקה הסניטרית בחדקוטה עצמה. רבבות אסורים היו תלויים בחסדו וכמה רופאים מומחים אמיתיים רעדו, שמא יפטרם וישלחם היערה. ספורי, העושים רושם כדמויניים ממש, היו דבר רגיל במחנה.

עוד באותו ערב הורידו אותנו לדוברת ענק, שהכילה כשש מאות נפש. היה זה "קבוץ גלויות" ממש: שרידי המחנות, שהצליחו להשאר בחיים. הסיפורים חזרו ונישנו. מי שעבר ביער או בסלילת המסילה, שבק חיים לכל חי. כפור, תזונה גרועה, עבודת פרך, אפיסת כוחות. כלסופה מחלת ה"פילגרה" וחסל.

יורדנו דרומה בנהר. כמה מאתנו לא זכו לראות את הדרור וניספו בדרך. אחרי שבעה ימי נסיעה, הורידו אותנו באחד הישובים המרכזיים של רפובליקת קומי והכניסונו למעברת מיון.

עשרות צריפים, ששימשו מקום מעבר לאסירים גולים לצפון, פוגו לכבודנו. הכניסונו למרחץ. גייסו ספרים שגזזו את שערותינו. עברנו מצריף לצריף תוך מילוי שאלונים מיוחדים בכל מקום. עלינו היה להודיע על מגמתנו לעתיד. מתוך כמה אלפים, רק מתי מספר הביעו את משאלתם להשתקע באיוו רפובליקה. רובם התנדבו לצבא הפולני, לרבות יהודים למעלה מגיל הששים.

הגיע היקם המאושר: שוחררנו!

צוידנו בתעודות זהות שהעידו שפולני בן אלמוני בגיל זה וזה שוחרר ממחנות העבודה לפי חנינה מיוחדת מטעם הסובייט העליון, והוא רשאי לגור בכל מקום, מחוץ לערים ממדורה ראשונה ושניה.

התעודות עוררו בנו תמיהון ותקווה גם יחד. הן הודפסו על גליון קטן מנייר עתון פשוט ללא כל תמונה. נפרצה שמועה, שעומדים להוציא אותנו מגבולות ברית המועצות ולספח אותנו ליחידות הצבא הפולני, קנמצא בפרס. תעודה על גיר גרוש בחרת לא יכלה להחזיק מעמד זמן רב ולכן חשבונו, שהיא עומדת לשמש רק לתקופת מעבר קצרה.

אחרי קבלת התעודות, העניקו 225 רובל לכל אחד (במחנות אחרים נתנו 20 רובל), הוקצבו לנו כמה קופסאות שימורים וקצת לחם. זה עלה לנו 18 רובל. לתבוסת האסירים ניגוהו ובמקומה הוענקו לכל משוחרר זוג מכנסים וחולצה מאריג כותנה וזוג נעלי בד עם סוליות גומי. הייתי היחיד במחנה המעבר הזה, שנשתמרה אצלו חליפת הצמר מהבית. בכל זאת רעדתי מיניה. חברי המסכנים לא יעזו לצאת החוצה לבושם האורח החדש.

בלילה הורידונו לדוברת והפגלנו בה כאנשים חפשים בלי לחית משמר. שטנו במורד הנהר. ביום התענגנו מהנהר הגהרה שבשתי גדות הנהר, בלילה קסמו לנו מרחוק קרני הנהר הצפוני על כל שולל בצעיו המרהיבים עין. הקור גבר. לאחר יומיים הגענו לנקודה, בה הצליחו האסירים לגמור את קו מסילת הברזל. עמדנו לחזור ברכבת, בדרך קצרה ביותר, במקום להכנס בדוברת לים הצפוני ודרך הים הלבן לחזור לארכנגלסק, בדרך בה הגענו למחנה.

בתחנת הרכבת החדשה ניגנה תזמורת ועשרות דגלים הנוססו מעל לצריף רעוע. לא לכבודנו חלילה. יציאתנו איננה ביום חנוכת התחנה החדשה. אולם לי ציפתה הפתעה נעימה ביותר — בורים סימיונוביץ' טראסוב. הוא בא במיוחד להיפרד ממני.

בורים טראסוב, שנידון כזכור, לחמש שנות מאסר בעוון גידופים בלתי פרלמנטריים, לא זכה בעירעור. הקסציה לא התקיימה. אולם כשגייסות היטלר התקדמו לעבר מוסקבה, לא חדל בורים מלהציף את השלטונות בבקשות: "שלחוני לקו הראשון בחזית!".

הפטריוטים של טראסוב מתולק לא הוטל בספק. אלמלא נטיתו היתירה למשקה חריף ולשימוש באגרופיו הכבדים, היה עולה ללא ספק בסולם השרות הצבאי.

הוא הרבה מעולם בדברים והיה מסוגר אבל ברור היה לכל, שיעשה איזה מעשה טירוף אם תושב בקשתו ריקם. לבסוף הצליח. כעבור כמה ימים עמד לצאת ליחידות הצבאית בחזית הלינינגרדית. אינני יודע כמה זכית, שעשה כמה מאות קילומטרים בתנאים קשים כדי לראותני. הוא לא הרבה בדברים. הוא רק שאף לשכנע אותי במלים פשוטות וקצרות, שהעם הרוסי אינו כל כך רע.

"אל תזכרנו לרעה", חזר על דבריו האחרונים של מאסלובסקי בזמנו.

ההכרה ששערי הדרור שוב נפתחים לפני, הטרידה את שנותי. כמעט שנתיים עברו מאז חציתי את הגבול הגרמני — סובייטי, והרי היכרתי את הממלכה האדירה רק מצד בתי הסוהר ומחנות העבודה. מדברי הכלואים הסובייטיים אפשר היה להסיק, שהחיים בסוהר ובמחנות העבודה הם גושים בהרבה מאשר בחופש. אולם אנו התיחסנו לדברים אלה בהסתמיות רבה.

על כל פנים רבה דאגתי. את מקצועי — עתונאי — היה עלי לגנוז. לא יכולתי לצפות אלא לעבודה שחורה במכרות או בקולחוז. עבודה לא הפחידתני, אולם ברור היה שעד אשר אלמד להוציא גורמה שלמה יתלפו ימים רבים. והתשלום בברית המועצות הוא לפי גובה הנומרה...

ניקיסה פיוטרוביץ' בקרני לעתים תכופות. לפני שיחרורי עוד גדלה מידת דאגתו לי. הוא לא עיף מלהמציא לי לקוחות לצוירים שלי בתשלום דמיוני ממש בהשוואה למשכורות הפקידים.

מורו היה שאיש לא הזמין אצלי תמונה מההחי הסובייטי. צוירים על רקע המיתוס היוני היו הכי פופולריים. אחרים באו תמונות מחי האבירים בימי הביניים. לדי התגללו שני צוירים לידה והדברו וחטיפת אירופה והביקוש להעתיק תמונות אלה היה רב. עשיתי לי דפוסים מקרטון ו"יצרתי" 5-6 תמונות שמן ליקם, כל אחת בת שני מטרים מרובעים.

כך צברתי סכום כסף די הגון. אבל הכסף הכניס מורן בלבי. עד כמה היו מושגי על ברית המועצות מטושטשים, מעידה אמונתי אז, שכל בעל כספים ברוסיה סופו לסוהר ומחנה עבודה.

טרם נתקבל צו השיחרור, אבל כבר היה ברור, לפי שידורי הרדיו, שלכל משוחרר תהיה הזכות לבחור בשלוש אפשרויות: להסתדר בעבודה במקום חפשי, לבקש דוור קבע באחת הרפובליקות הנידחות או להתגייס לצבא הפולני שבפיקודו של הגנרל שיקורסקי.

ניקיסה פיוטרוביץ' שידל אותי להישאר. הוא הבטיח לי עבודה במועדון באיזה תפקיד שאבחר לי. פרט לזה אוכל להשתכר אלפים לחודש בצויר. המשכורות בצפון היו בהרבה יותר גבוהות מאלו שבפנים ברית המועצות. העובדים ניהנו מתזונה מיוחדת במחירים קבועים. למי שהיה בית, לבוש מתאים ותזונה טובה, תנאי הכפור לא היו גוראים כל כך.

אבל פרט לשאיפתי להיפטר במהירות מהמקום בו רבבות חזרי לעבודה מצאו את קברותיהם, היה עוד שיקול חשוב, שיעץ לי להסתכל משם במהרה. אפילו מהזדירות המעורפלות בשידורי הרדיו הסובייטי אפשר היה לקבל תמונה ברורה על התקדמות הגרמנים בכל החזיתות. האסירים הסובייטים עקבו אחרי החדשות במיוחד. משהו הפיץ שמועה, שהגרמנים כבשו את מורמנסק, המל הצפוני ביותר, והם עומדים לעלות על מחנות העבודה.

האסירים התכוננו למרד. לפי חישוביהם, היה יחס התפשיים לאסירים אחד מול שבעה עשר איש. כשגברו שמועות אלה, נמצאו בתוך המחנות בדים אדומים עם כוזבות, "מות ליהודים ולבולשביקים". גם ב"מחנה הנכים" נמצאו שני כרוזים כאלה. חששנו, על כן, שגייסות היטלר יעלילים בכל שעה לנתק את עורק התחבורה שלנו ואז יהיה גורלנו נחתך. החלטתי להתגייס לצבא הפולני.

חודש יולי קרב לקיצו. צו השיחרור טרם הגיע. בינתיים אולו בצעי השמן והאולפן במחנה נסגר. מנהל הקריה פקד עלי לצאת לעבודה ביער ולהוכיח את כושרי לקראת אורחות נאמנה בחבר העמים הסובייטי.

"עליך להוציא שתי נורמות ליום, כהודיה על שיחרורך", אכר.

אולם לעבוד ביער בעונת הקיץ היה לא פחות קשה מאשר בחורף. המדומם הראה, אומנם, ארבע מעלות מעל לאפס, אולם היה עלינו לחבוש כובע עבה, ללבוש בגד חורף, לשלם כפפות גסות על הידים ולכסות את הפנים בצעיף כשלי, כי יתושים עצומים במיליוניהם ריחפו בחלל והיו עטים על כל בשר חשוף.

חלפו מספר ימים. חודש הקיץ הסתיים. השמים התקדרו עבים. מטרונו עוז הציעו את הורכים והיערות. בבוקר אחד ירד שלג דקיק, שנמש עד מהרה. הטמפרטורה החלה יורדת. התחולתי לחשוש שמא לא יגיע השיחרור לפני קפוא הנהר. אז יהיה עלינו לחזור בדרך שבאנו, כלומר כ-500 קילומטרים ברגל ביערות עד, ללא קורת גג וללא תבשיל חם. זכרתי כי בדרך למחנה ניספו יותר ממחצית חברינו.

אולם דאגתי היתה לשוא. ביום אחד, כשנרדמתי ביער, בתוך גזעו הגבוש של עץ עתיקיומיק, שמעתי, כמתוך חלום, את קריאותיו של מנהל המחנה. חשבתי, שמא מצא איזה עבודה מיוחדת עבורי, ולא מיהרתי להיענות לקריאותיו. אולם כשניחר גרונו, נכמרו עליו רחמי ויצאתי. הלה הסתער עלי בכעס:

"היכן אתה? עוד חצי שעה והיית מחמיץ את שיחרורך!" כעסתי על עצמי, על שהתעללתי במסכן זה. הרי יכול היה לעזובי לנפשי ביער אחרי היותי מאחר למסע השיחרור. בצעדים מהירים קרבנו למחנה. שם כבר הכיח לי שליח מיוחד, שהעביר אותי ל"מעברה". קודם לכן הציגוני ככלי ריק. נטלו ממני את הפרוה, מתנת ניקיסה פיוטרוביץ' (בחופש אין בה צורך, אמרו), את הבגדים החמים החדשים,

עזבונו את הקרונות שהעבירונו מהצפון הרחוק לדרום ושמשו לנו בית משך חדשיים.

צ'ארדז'א עומדת על חוף הנהר הגדול אמו דאריא, המתפתל שלושת אלפי קילומטרים בערך ומרווה במימיו את הקרקעות הצמאות של מדברי טורקמניה ואוזבקיסטן. מוצאו בהרי הפאמיר והוא משתפך לים האראלי במקום בו עמדה ממלכת כורוס האדירה, שנחרבה על ידי צבאות ג'ינגיס חאן. את הגבולות של אוזבקיסטן, וטורקמניה מגשר גשר באורך של אלף 500 מטר, הגדול בברית המועצות. אלפי סנקרים עמוסים נפט, המופק בבאקו, עוברים מדי ממה דרך הגשר הזה ומספקים את הנוזל החשוב למרכזי התעשייה בהרי האוראל.

אין תימה, אפוא, שהסובייטים שמרו על גשר זה כעל בביט עינם. בעבור רכבת נוסעים את הגשר, אסור היה להר ציא אבר החוצה. נוכחות "פושעים" משוחררים במקום זה לא היתה לרצון השלטונות. בוקר אחד הצטו המשוחררים לרדת לדוברות שהוכנו על פני הנהר אמו דאריא כדי לנוע לעבר הים האראלי.

"בגידה" צרחו הפולנים. "ככה מובילים אותנו לצבא?" אולם הסובייטים גנוזו לפי שעה את רעיון ארגון דיביזיה חדשה. הם ציפו עלינו לעלות על הדוברות ולנוע צפונה, למקומות בהם אין לא רכבות ולא כבישים. הקשר האחר, בזמן שהתנועה בנהר משותקת, היה האוירי. למקומות ההם לא היה עתון מגיע ומלך התנועה היה הגמל.

החלטתי לא לציית. בשעתי נודדים בדוברות ולא רציתי להינתק מפרסי הרכבת, התחמקתי מהשוחרות. שיערתי לנפשי שהג.ק.ו.ד. ישים מארב בצד השני של הנהר ויתפוס את העצירים; החלטתי לחזור עשרה קילומטרים לאחור ואחר כך לחצות את הנהר בכיוון לפרס.

תחבולתי עלתה יפה. נמצאתי מנותק מכל הסובבים אותי. בכיתי נשאר, מכל הונ, רק מאה רובל. היתה זאת קפיצה נחשנית למרחב בלתי ידוע עדיין. נותקתי מכוח מאורגני ונציגיה פנים אל פנים עם המציאות בארץ הבלתי נודעת. לא שיערתי אז איזה הרפתקאות צפויות לי, הרפתקאות, שקורותי במחנות העבודה היו כאין וכאפס לעומתן.